

Notes de l'estranya campanya

Raimon Obiols

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia i el tractament informàtic, resta rigorosament prohibida sense l'autorització dels titulars del copyright, i estarà sotmesa a les sancions establertes per la llei.

Edició: març 2018

© d'aquesta edició: Fundació Rafael Campalans

Pallars, 191

08005 Barcelona

Tel. 93 319 54 12

Email: fundacio@fcampalans.cat

www.fcampalans.cat

Autor: Raimon Obiols i Germà

Edició: Departament d'edicions del PSC

Impressió: Cevagraf SCCL

Índex

Pròleg de Miquel Iceta	5
Notes de l'estranya campanya	9
Articles de Raimon Obiols a <i>L'Hora</i> :	
Catalunya i la llei de la gravetat	52
No hi ha dret	56
Entrevista a Raimon Obiols a <i>El Siglo de Europa</i>	59

Les 61 “Notes de l’estranya campanya” escrites per Raimon Obiols del 5 al 19 de desembre de l’any passat van ser petits parèntesis de reflexió en unes jornades tenses d’emocions desfermades. Llegides ara, quan encara estem digerint els resultats de les eleccions, serveixen per entendre el que ha passat i poden contribuir a il·luminar el llarg camí que tenim per davant.

En les seves reflexions, Raimon Obiols, demostra la seva talla política i intel·lectual, des de l’experiència de “vieux routard” de la política, forjat en la clandestinitat, al costat dels companys del MSC i del POUM, company de lluita dels homes i dones del FOC, impulsor de Convergència Socialista, del PSC (Congrés) i del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE). Primer Secretari del PSC i candidat socialista a la presidència de la Generalitat en els “anys de plom” del pujolisme, Obiols analitza la política amb mirada llarga incorporant reflexions pròpies enriquides per lectures i experiències de l’esquerra democràtica europea, demostrant un bagatge cultural sovint absent en el nostre debat polític.

Obiols és home de partit, “vull morir en olor de PSC” proclama davant de qui s’estranya de la seva fidelitat a un projecte polític que va contribuir com ningú a construir; “el meu és un partit clau pel país”, recorda a qui vulgui escoltar-lo. Home de partit, sí, però amb criteri propi que defensa i manté on calgui. No li agrada parlar dels “ex PSC” però tampoc no calla quan es pretén atribuir als “ex” la legitimitat socialista i catalanista en contraposició a una pretesa traïció a la història per part dels que mantenim la nostra militància en un partit que farà 40 anys el proper 16 de juliol.

Les Notes expressen simpatia per la campanya desenvolupada pel PSC i el seu candidat, i seria innoble no aprofitar aquestes ratlles per agrair-li. Diu Obiols:

“En un context que incita al dolorisme i a la crispació, Iceta manté un to amical i reflexiu i fa unes propostes d’una raonabilitat inqüestionable”.

Però, com deia, l’interès d’aquestes notes va molt més enllà. No són només comentaris de conjuntura escrits al pas dels dies, sinó que serveixen per explicar on som i com hauríem de superar una de les etapes més complexes de la política catalana i espanyola contemporània.

Obiols alerta contra “l’accentuació de la reacció nacionalista espanyola”, i sense embuts es pregunta: “És possible que no es vegi que l’independentisme ha regalat a PP i C’s la bicoca d’una estratègia nacionalista instrumental i desacomplexada?”. Amb la mateixa contundència que Obiols alerta sobre el “xoc d’identitats” i la confrontació entre nacionalismes, rebutja una solució judicial i repressiva a un problema polític.

De la mateixa manera adverteix contra els riscos d’una política sols basada en les emocions: “La política pot servir els sentiments, però no us refieu mai dels qui abusen dels sentiments per fer política”. “Amb una mica de la mala sort que ens caracteritza, podem viure anys i panys d’explotació instrumental de les indignacions, retrets i ressentiments de les mentalitats nacionalistes confrontades. Si fos així, quin futur més imbècil ens espera!”. I no s’està de recordar la cita de Tarradellas, evocada per Albert Aixelà: “A Catalunya no hi ha prou força per arribar a la independència i a la resta d’Espanya n’hi ha prou i de sobres per no permetre-la”. I rebla el clau quan diu: “L’horitzó col·lectiu viable no és ‘La Independència’ sinó menys dependència, o si es vol més independència amb minúscula per a governar els nostres assumptes”. I per això comparteix el plantejament de Josep Fontana: “Pensar en la independència és una insensatesa, els objectius són mantenir la identitat cultural catalana i lluitar per assolir majors quotes d’autogovern”.

Raimon Obiols també surt al pas de les crítiques que proclamen el fracàs de la proposta federal i del combat pel reconeixement de la plurinacional de l’Estat: “La construcció d’un model que assumeixi la realitat plurinacional pot haver perdut batalles, però no ha fracassat, perquè la qüestió segueix pendent i no es pot resoldre amb secessions. Se’m dirà que els federalistes ens fem il·lusions i

anem de derrota en derrota fins a una victòria que no arriba. Bé. És millor que anar de victòria en victòria fins a la desfeta”.

Obiols fa una clara distinció entre els líders independentistes i els seus seguidors: “A Catalunya no hi ha hagut un sol ‘procés’ sinó, com a mínim, dos: el de la gent que ha sortit al carrer i el dels polítics que han tractat de canalitzar aquesta extraordinària energia, tan malament”. La crítica concreta als dirigents independentistes és clara: “Tota política que no tingui en compte la raonable possibilitat de greus conseqüències negatives és irresponsable. D’això, ara, en tenim exemples de manual: líders a la presó i a Brusel·les; una explosió de ressentiment entre Catalunya i Espanya; una societat catalana crispada i amb ostensibles esquerdes”. I afegeix: “Que aquesta extraordinària energia popular dels darrers anys a Catalunya hagi estat malbaratada de tal manera, amb un projecte polític que ha caigut com un castell de cartes, esquerdant el país i obrint la porta a la possibilitat que Ciutadans esdevingui el primer partit de Catalunya, és una cosa que clama al cel”.

Per tot això, diu Obiols, “cal donar suport als ‘cascos blaus’, les llistes que preconitzen el diàleg i que reben bufes d’un costat i de l’altre”.

En efecte, aquesta ha estat la nostra proposta, centrada en el respecte, la reconciliació i les reformes. Hem lluitat en un context de gran polarització defensant arguments i raons que no han pogut encara imposar-se sobre una emocionalitat extrema que ha primat el vot d’afirmació de posicions confrontades sobre el vot en favor d’una entesa raonable i possible.

Seguirem treballant per fer viable la nostra proposta, des de la ferma convicció que el nostre projecte és el que millor serveix als interessos del nostre país i de la seva gent, convençuts com estem que la única solució al problema polític que tenim només pot venir a través d’un procés de diàleg, negociació i pacte, des del respecte a la legalitat, les institucions i totes les idees que es defensin en democràcia.

En aquest combat, reflexions com les de Raimon Obiols són imprescindibles. Llegiu-les i ho comprovareu!

Nota 1

El jutge **Llarena**, del Suprem, manté a la presó a **Junqueras, Forn, Sánchez** i **Cuixart**. No per “*risc de fuga*” sinó per “*risc de reiteració delictiva*”. La resta (**Romeva, Mundó, Bassa, Borràs, Rull, Turull**) surten amb fiança de 100.000 euros i l’obligació de compareixences setmanals, prohibició d’abandonar el país, i retirada del passaport. Quan foren enviats a la presó, vam dir que “*la decisió judicial (...) és perillosament insensata. Davant d’aquesta obvietat no valen atenuants. “Que es faci justícia encara que el món s’enfonsi” ha estat sempre l’excusa dels aprenents de bruixot que des de posicions de poder han causat tota mena de desastres. Cal exigir la llibertat dels empresonats, com un gest d’equanimitat i de responsabilitat política, que no prejutja res*”.

Nota 2

En aquestes condicions comença la campanya de les eleccions al Parlament, en una situació ben traumàtica i estranya. Passen coses insòlites. Per exemple, **Antoni Puigverd** remarca avui a *La Vanguardia* que **Elsa Artadi**, candidata número 7 a la llista de Puigdemont, pot acabar liderant el seu grup parlamentari si els 6 que li van al davant són inhabilitats. **Elsa Artadi**, un descobriment de **Mas-Colell**, lectora del *New Yorker*, i gestora de la Grossa, amb resultats mig-mig, comenta **Puigverd**. De fet, llançà una publicitat amb un personatge d’estil La Cubana, que tingué un cert impacte, però en el cap d’any de l’estrena (2003-2004), el primer premi quedà inconcebiblement desert i això tingué evidents efectes negatius de cara al futur de la loteria. També la Declaració Unilateral d’Independència (DUI) ha quedat deserta, per cert, i no sé si els efectes seran comparables. De **Jordi Pujol** a **Elsa Artadi**, quantes voltes...

Nota 3

Segueix la crisi a *Catalunya en Comú*: després de la calculada espantada d’**Albano Dante Fachín**, ara és la número 2 del Congrés dels diputats, **Marta Sibina**, la que diu que no donarà suport a **Xavier Domènech**, “*per coherència*”.

Aquestes estripades públiques de carnet fan escriure i són un dels efectes –no el menor– del “procés”. **Sibina** replica a **Pablo Iglesias**, que fa un parell de dies, a Sant Adrià del Besòs, va dir que l’independentisme havia “*desvetllat el feixisme*.” Discutir sobre feixisme sí o feixisme no és passar de costat davant del fet fonamental: l’accentuació de la reacció nacionalista espanyola estimulada pel “procés”. Mai hi havia hagut tant banderam a les ciutats espanyoles i catalanes, replicant el banderam estelat. Aquest és el fet. És possible que no es vegi que l’independentisme ha regalat a PP i Cs la bicoca d’una estratègia nacionalista instrumental i desacomplexada? Podem fer mala peça al teler, i un corcó intern, sobretot a Catalunya, que no podran vèncer mantenint les ambigüitats, com succeí en el PSC.

Nota 4

Presentació de la llista socialista a L’Hospitalet de Llobregat. Intervenien **Núria Marín**, **Espadaler**, **Jiménez Villarejo** (molt dur contra el “procés”) i **Miquel Iceta**, amb un discurs gairebé papal.

No sabem quin serà el resultat dels socialistes (es diu que puguen a les enquestes, però també Ciudadanos). En tot cas, **Iceta** és el candidat socialista ideal en les presents circumstàncies. En un context que incita al dolorisme i a la crispació (“*Arrasem-los!*”, cridava ahir a twitter un **Voltas** puigdemontista), **Iceta** manté un to amical i reflexiu i fa unes propostes d’una raonabilitat inqüestionable. És un home “*molto navegato*”, amb una llarguíssima experiència política, i un caràcter que li envejo, amb un bon humor aparentment inalterable i el cap fred, fins i tot en els moments de vertigen polític que no han mancat en aquests darrers temps. Les seves propostes actuals no sols són raonables sinó sinceres, i es veu. Això pot ser eficaç: “*Pour faire croire il faut croire*”, deia **Gaston Bachelard**.

Nota 5

Inaugurant la campanya del PP. **Garcia Albiol**, des d’una mena de balconet improvisat a la Sala Bikini, ha fet seu el crit de l’“*A por ellos!*”. Aquest senyor sembla un regal del PP a **Albert Rivera**. Com si ho tinguessin pactat.

El llibre d'Amat, el tuit de Rull, la mort de Santos

Nota 6

Al fil de la campanya, es publica un assaig de **Jordi Amat**, *La confabulació dels irresponsables*. L'he llegit d'una tirada: text ràpid, nerviós, a trossos llampegant; una interpretació sintètica que en molt bona mesura es pot compartir, fins i tot en el final tenebrós –espero que provisional i reversible– de la seva conclusió: “*És el fracàs de la política. El fracàs és colossal*”.

Tot l'essencial hi passa, àgilment ben narrat: l'evolució del pujolisme, l'estratègia de llarg alè de la dreta espanyola, el “*càlid desordre maragallà*” (per usar la fórmula d'**Enric Juliana**), el paper d'ERC i de **Mas**, el lúcid fatalisme montillà, el sorgiment de l'ANC i el reciclatge d'Òmnium, la cursa gesticulant de les successives resolucions parlamentàries, la resposta de l'Estat i la guerra bruta de les seves clavegueres; el desbordament accelerat i descontrolat de l'última fase del “*procés*”, el 155 i les seves conseqüències dramàtiques... Fins ara mateix.

Antoni Vives (del Moviment de Defensa de la Terra –MDT– al PDeCat, passant per ERC) ha tuitat que és “*un assaig sensacional, imprescindible*”. No m'estranya: m'ha semblat endevinar que Amat, sense esmentar-lo, li dedica en el seu llibre un parell d'amistoses barretades. Però coincideixo amb **Vives**, i aquesta coincidència amb qui fou lloctinent de l'alcalde **Trias** em porta a comentar una interessant paradoxa d'aquest text de **Jordi Amat**. Malgrat el títol, aquest text és menys de polèmica que de consens. Més enllà d'una certa murrieria d'ofici, que li permet encaixar peces sense el constrenyiment de l'historiador (un avantatge de filòleg), el fet és que molts lectors coincidirem amb les descripcions i tesis d'**Amat**, encara que les nostres posicions en el plet polític actual siguin pràcticament antagòniques. Potser carregaran contra **Amat** alguns articulistes previsibles, però crec que la gent amb dos dits de front, pensi com pensi, hi coincidirà substancialment. Es tracta de murrieria, també en aquest cas, a l'hora de dosificar crítica i cautela, polèmica i prudència? Tot el contrari, em sembla: és l'alçada necessària per intentar albirar la

sortida del laberint allò que ens pot fer trobar coincidències. En això, aquest llibre d'**Amat** serà utilíssim.

Nota 7

El senyor **Rull**, un conseller de la Generalitat que ha passat unes setmanes a la presó i ara n'ha sortit, quan era engarjolat féu un tuit que deia així: "*Un consell des de la presó: mengeu-vos els vostres fills a petons, cada dia!*". Aquest tuit fou difós en termes molt laudatoris per un mitjà nacionalista: "*Ha volgut donar un consell als pares i mares catalans. Un text curt però ple de tendresa*" (*L'emoitiu i tendre missatge de **Josep Rull** des de la presó*). A mi m'emocionà en sentit exactament contrari al que l'autor i els seus encomiastes pretenien. Ara que el senyor **Rull** torna a ser a casa ho puc dir, amb el degut respecte: per raons morals i de gust, aquell consell "*als pares i mares catalans*" m'horripilà profundament.

Això em recorda la campanya electoral més llepissosa que he vist mai. Al meu barri de Brussel·les, fa uns anys, un candidat a alcalde es presentava amb la seva foto i la frase "*Je vous aime tous!*". La política pot servir els sentiments, però no us refieu mai dels qui abusen dels sentiments per fer política.

Nota 8

Ahir, anunci de la mort de **Carles Santos**: pianista d'una avantguarda insondable (com la del seu amic **Pere Portabella**) i orgullosament vinarossenc. El recordo a la presó Model, amb el grup dels 113 de l'Assemblea de Catalunya; amb **Octavi Pellissa**, el **Guti**, **Ramon Espasa** i tants altres (molts desapareguts: a certa edat, les baixes al voltant impressionen). Va compondre allà un himne de l'Assemblea, que fins i tot vam assajar; però no quallà. Ultra les més inversemblants performances, d'ell s'explicava que féu un concert en què anà repetint al piano, interminablement, una curta frase musical, fins que els organitzadors es cansaren i li demanaren que ho deixés córrer. No en feu cas i finalment tothom optà per abandonar la sala. Ell seguí tocant, impertorbable, tot sol. No està pas gens malament.

Feixisme, menyspreu, despit

Nota 9

Un diari ha comentat un document pujolista de 1990, “*Estratègia de la catalanització*”, presentant-lo com l’origen de l’anomenat “*Procés*”, una mena de “*Protocol dels savis de Sió*”. Quin descobriment! Els que vam viure els anys de plom de les seves majories absolutes, aquestes responsabilitats del pujolisme, i dels seus aliats a Espanya, les hem tingut al cap durant dècades. Sobre això, **Francesc Trillas** publicà fa mesos un article bàsic (“L’independentisme, fase superior del pujolisme”). Quan l’Ajuntament de Manresa decidí retirar totes les plaques en què figurava la fórmula “*Molt Honorable President **Jordi Pujol***”, **Miquel Puig** va escriure a l’*Ara* (“**Pujol**, condemnat”) que “*l’obsessió de Pujol no era l’excel·lència sinó la identitat dels catalans*”. Això és exacte. Durant molts i molts anys, **Pujol** no va ser únicament l’anti-Tarradellas, com es diu sovint; va ser fonamentalment l’anti-Prat, cosa que gairebé no es diu mai. Si fou per interès o per ofuscació no ho esbrinarem: probablement mig i mig. Però una cosa és certa: en patim unes conseqüències terribles.

- Ara: els qui elaboren sobre aquesta qüestió de l’herència pujolista tendeixen a silenciar o subvalorar un aspecte que no és fàcil de comentar (per l’escrúpol de no fer victimisme) però que és indispensable si es volen entendre bé les coses. La construcció d’un marc mental nacionalista, amb enemics exteriors i interiors inclosos, no es fa sobre el no res i l’engany, com diuen alguns a Espanya. S’estableix sobre una part de veritat (problemes reals que susciten greuges) i sobre el què es percep que hi ha al darrere, com a causa d’aquests problemes. El moderadíssim **Ramon d’Abadal** (que fou membre del consell de **Juan de Borbó**, avi del rei) parlava del “*ressentiment contra els catalans*”, un pòsit històric d’enemistat i recel davant del fet català (el “*plany*”, la “*indignació*”, la “*reticència*”). A diferència de les meigas gallegues, és tracta d’un fet, com ho mostra la fase d’indignació popular espanyola contra l’aventura dels independentistes catalans (i no és aquest el menor dels retrets que se’ls hi pot). La “*rojigualda*” senyoreja a carrers i places, i demanar-nos per què això no es donà en els anys de la tragèdia basca ens porta de nou a aquest pòsit històric de les mentalitats nacionals, i al terreny relliscós dels inconscients col·lectius.

- N'hi ha qui nega la major i replica amb un “os queremos”, en molts casos ben sincer. Però si som sincers del tot hem d'admetre que en aquestes qüestions la tripa identitària és una tripa considerable, que pesa molt a tothom. No ho hem de dramatitzar, perquè en política no és amor el què necessitem, sinó altres coses: sobretot respecte (respecte recíproc), i superació o neutralització dels recels, de la política de recels. Aquest punt sí que cal dramatitzar-lo: sense aquests requisits, els uns i els altres estem perduts. Amb una mica de la mala sort que ens caracteritza, podem viure anys i panys d'explotació instrumental de les indignacions, retrets i ressentiments de les mentalitats nacionalistes confrontades. Si fos així, quin futur més imbècil ens espera!

- **Ramon d'Abadal** citava **Ossorio y Gallardo**: *“La política de recels ha estat sempre perniciosa perquè manté vius els mals sentiments i impedeix l'explotació dels bons”*. Però no es tracta únicament qüestió de sentiments, per important que això sigui, sinó de possibilitats, de potencialitats col·lectives, d'allò que podem assolir en un escenari o en un altre. Mireu què ha passat a Barcelona amb l'Agència europea del medicament, sense anar més lluny...

Nota 10

- En tot cas, erra **Pablo Iglesias** quan diu l'independentisme ha *“desvetllat el feixisme”*. Per moltes raons. Una d'elles perquè, com digué **Camus**, *“el feixisme és el menyspreu”* i a Espanya el difús sentiment popular és de despit. Per a la dreta espanyola, és com si els hagués tocat la loteria.

Nota 11

- **Enric Juliana** remarca a twitter que, a Europa, els italians tenen a **Draghi** (BCE), **Mogherini** (cap de la diplomàcia europea), **Tajani** (president del PE), i que els portuguesos tenen a **Centeno** (Eurogrup), **Constancio** (BCE), a més de **Guterres** (secretari general de la ONU). I els espanyols? Els espanyols, diu, *“embolics i contraordres a Brussel·les”*.

“Volem volar”, els dos processos, el principi d’Arquímedes

Nota 12

“**Raimon**, posa’t a cobert, que arriba la ‘filagresia’ ”, m’avisava un amic per WhatsApp. Estic advertit: a Brussel·les, avui hi ha la mani catalana. L’any 2008 ja n’hi va haver una, la d’“els 10.000”. Enguany hi haurà molta més gent, malgrat que aquesta no és la ciutat ideal per a manifestar-se. Avui ha fet un matí de vent tallant i plugim gèlid i persistent. Plou gairebé sempre. En una manifestació contra el *Plan Hidrológico Nacional* del senyor **Aznar** vaig quedar tant xop que quasi se’m rovellaren les claus que duia a la butxaca.

Hi ha alguna cosa admirable, i també trista (almenys per a mi), en aquesta enorme bona fe multitudinària de la gentada que es manifesta avui a Brussel·les. L’admiro i m’entristeix, perquè a Catalunya no hi ha hagut un sol “procés” sinó, com a mínim, dos: el de la gent que ha sortit al carrer i el dels polítics que han tractat de canalitzar aquesta extraordinària energia tan malament.

Nota 13

- Una gran part de la gent, especialment la joventut, que aquests anys ha cridat per places i carrers “*Volem votar*”, en realitat estava dient “*Volem volar*”. Això m’agrada: jo també ho vull. El problema és com. Sobre això vaig escriure fa unes setmanes un article. Té una petita història, que vull explicar: el vaig enviar al director d’un diari català, amb prec de publicació (cosa que no havia fet mai), i encara espero resposta. Ser un “*vieux routard*” té avantatges, però segueix reservant sorpreses. L’article el vaig publicar a *L’Hora*, on tinc barra lliure; i dies després *El País* el reproduí traduït.^[1]

[1] Recollim aquest article d’*El País* a la pàgina 53 d’aquest llibre.

- Una cosa que deia en aquell article és que podem volar, però que és insensat sortir al terrat, cridar “*Mori la llei de la gravetat!*” i llançar-te al buit. Una altra és que, essent contrari a la filosofia del “*peix al cove*”, que sempre m’ha semblat nefasta, m’ho sembla també la diametralment oposada (“*Ho hem perdut tot menys l’honor!*”). Els qui han passat d’una filosofia a l’altra, amb els descriptibles resultats que no hi ha manera de dissimular, haurien d’explicar molt bé per què ho han fet. No ho diran: ha servit per a tapar les vergonyes i sobreviure. I no amb mals resultats, sembla: les enquestes auguren el sorpasso de JxC per damunt d’ERC. Són els resultats obtinguts, i no els sentiments i valors que es proclamen, allò que permet judicar unes polítiques.

Nota 14

- Sovint la política desobeeix les lleis de la física; és quelcom que s’aprèn. Empenys cap a l’esquerra i, zas!, els fets van cap a la dreta. Fas un Maig del 68 i, si bades una mica, et trobes amb una gran manifestació als Camps Elisis d’una dreta que el juny et guanya les eleccions per golejada. No dic que no s’hagin de fer “*maigs del 68*”, sinó que cal tenir sempre en compte les conseqüències previsibles derivades d’allò que es fa, en funció del què **López Bulla** anomena “*la vella dama*”, la correlació de forces.

- Tota política responsable ha de ser *conseqüencialista*. Dit a l’inrevés: tota política que no tingui en compte la raonable possibilitat de greus conseqüències negatives és irresponsable. D’això, ara, en tenim exemples de manual: líders a la presó i a Brussel·les; una explosió de ressentiment entre Catalunya i Espanya; una societat catalana crispada i amb ostensibles esquerdes.

Nota 15

- Hi ha un principi físic que sí que regeix en política: és el d’Arquímedes. Qui tracta de submergir un cos en un líquid es troba amb una força de baix cap a dalt igual al pes del volum del líquid que desallotja.

- Això val per Catalunya, pel pes de Catalunya. L’Estat i el monarca no es poden permetre durant massa temps, sense problemes gravíssims, potser existen-

cials, tenir indefinidament a líders catalans a la presó, amb les corresponents multituds catalanes manifestant-se, i amb un engranatge descontrolat d'accions i reaccions. En un recent editorial de *L'Hora* se citava una frase de **Georges Clemenceau**, dita fa un segle: *“Amb Catalunya, el rei te al davant un llarg avenir i un regnat feliç. Sense ella o contra ella, serà l'anarquia”*. Pren avui una estranya actualitat.

- A Madrid, escriu **Enric Juliana**, els cercles del poder es mouen entre *“el difús temor als retrets europeus”* i el *“¡Fuera complejos!”*. Esperem que, a banda i banda, guanyi la intel·ligència i perdi la bilis. O això, o una inacabable guerra de desgast, perpetuant-se durant anys, sense vencedors. Fet i fet, entre vençuts.

Rimes de la Història, Pujol – Lear, deixar de fer l'imbècil

Nota 16

“La història no es repeteix però rima”, diuen que deia **Mark Twain**. Ho recordava fa poc en un interessant article **Alfredo Pastor**, que assenyalava paral·lelismes entre la protesta estudiantil davant l'intent de **Puigdemont** de convocar eleccions i la de cinquanta anys enrere contra la repressió que el franquisme exercí contra **Manuel Sacristán**.

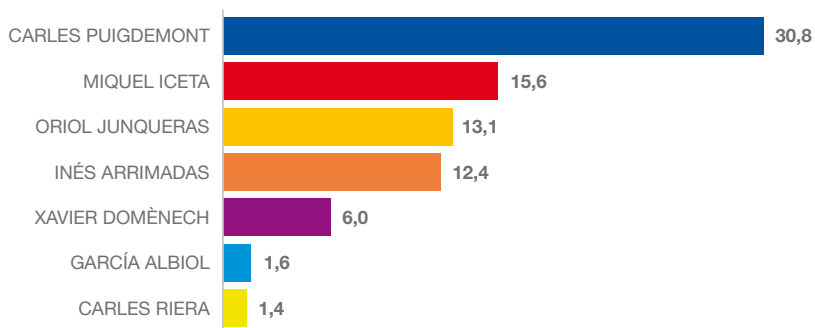
- S'ha evocat repetidament el paral·lelisme, la rima, entre les dues “*estampides d'octubre*”, la de 1934 i la d'enguany. Però també es podria parlar de la ressurgència d'una inclinació recurrent, que arriba del fons dels temps: l'obstinació sentimental de la Catalunya profunda pels legitimismes i les causes perdudes: del **Príncep de Viana** i **Jaume el Dissortat** a les tres carlinades...

- Avui **Enric Juliana** publica un article a *La Vanguardia* que, justament, es titula “Legitimisme”, a propòsit de la llista imposada per **Puigdemont**, que defineix com “*la més eficient temptativa de mantenir en vida el gen convergent*”. La conclusió de **Juliana** és que la candidatura de **Puigdemont** és “*la novíssima expressió de la voluntat de poder que va encarnar Jordi Pujol*”.

- Em sembla una interpretació molt lúcida. Ultra un intent de mantenir dempeus el món polític i social convergent, aquesta candidatura significaria un intent de remissió de **Jordi Pujol**, presentat com un rei Lear i no com un Tartuf o un Ubu rei. La llista **Puigdemont**, escriu **Juliana**, “*deixa enrere els pecats de la família Pujol*.” Afegeix que això és una dada políticament fonamental, perquè “*l'escàndol dels Pujol va avergonyir a milers de votants convergents i revaloritzar a ERC com a nova casa comuna*”.

- És cert que aquesta herència d'ERC, que es donava per descomptada, s'ha posat de nou en joc. Les enquestes ho assenyalen, per exemple aquesta recent de GESOP-EPC:

21D. Preferències per a president

Nota 17

- Tot això, entre moltes altres coses, ve d'Amer, en una molt tènue, quasi imperceptible, alenada tel·lúrica. Amer, el centre d'operacions de les tropes carlines comandades per **Cabrera**, el 1848, durant la Guerra dels Matiners. Més enllà en el temps, Amer, on els remences (Verntallat) es comprometeren a priori, el 1485, a acceptar la sentència del TC de l'època (la sentència arbitral de Guadalupe). No sembla que **Puigdemont** en aquest aspecte segueixi massa el guió. Una minúscula ironia de la Història.

- Veig que Amer tenia, l'any passat, 2260 habitants. Quants en devia tenir a finals del segle XV? Si algun improbable lector ho sap, m'ho faci saber, per favor.

Nota 18

- “*La Catalogne et l’Espagne, un drame historique*”: és el títol d’un article d’**Olivier Mongin**, a la revista francesa *Esprit*. Ara diuen que a la comissió territorial volen convocar una llarga llista de persones (**González, Aznar, Zapatero, Roca, Pérez-Llorca, Herrero de Miñón, Sardà, Évole, Aramburu, Coixet, Serrat...**). Se’ls hi prepara feina: quantes audicions! En sortirà alguna novetat, alguna conclusió concreta? D’aquest entrellat històric de tants segles, entre Catalunya i Espanya, que Mongin qualifica amb raó de “*drama històric*”, s’han

dit moltes coses, i el contrari. Potser que per fi ens centréssim en el respecte i la intel·ligència i que deixéssim, uns i altres, de fer l'imbècil.

- Sí, ja sé que no és dir gran cosa. Però jo ja m'entenc. Tracto de fer pendant (tal vegada impopular però em sembla que necessari) a algunes frases de l'inici del "procés", ara que n'hem tingut un provisional desenllaç. **Mònica Terribas** va ser molt aplaudida pels independentistes, l'11 de setembre de 2012, llegint una cita de **Joan Sales**: *"Des de fa 500 anys, els catalans hem estat uns imbècils. Es tracta, doncs, de deixar de ser catalans? No, sinó de deixar de ser imbècils"*. En aquell temps una altra frase, de **Ferran Requejo**, *"He deixat de ser idiota, ara sóc independentista"*, també va ser molt aplaudida. Després hem viscut cinc anys de "procés", de *"rumorosa, romantica commedia"*, per dir-ho amb una imatge de Lampedusa...

- No hauria estat tan aplaudida **Mònica Terribas** si hagués llegit aquesta altra frase de Sales: *"Som espanyols com som europeus; ens en han fet la història i la geografia, que no podem pas esborrar capritxosament. Ni Franco ens ha de fer avorrir aquell nom ni Hitler aquest. Som espanyols; i ja que ho som, acceptem-ho amb orgull."*^[2]. O aquesta altra del **President Tarradellas**, que els fets han confirmat de nou i que ha recordat aquests dies **Albert Aixelà**: *"A Catalunya no hi ha prou força per arribar a la independència i a la resta d'Espanya n'hi ha prou i de sobres per no permetre-la"*.

- Per a mi, deixar de fer l'imbècil significa superar ressentiments, vèncer recels, i aconseguir transaccions civilitzades i concretes, a Catalunya i entre Catalunya i Espanya. Només serà possible per una via legal, àmpliament majoritària i negociada de manera intel·ligent. L'horitzó col·lectiu viable no és *"La Independència"* sinó menys dependència, o si es vol més independència amb minúscula, per a governar els nostres assumptes.

^[2] Joan Sales, Paraules prèvies a l'edició facsimil dels *Quaderns de l'Exili, Mèxic, 1943-1947*. Barcelona: Estudis Nacionalistes, 1982.

Agents provocadors, “Deep State”, “Macizo de la raza”

Nota 19

Ahir, a la Rue de Tongres de Brussel·les, vaig sentir que algú em cridava: “Ei, Obiols!”... Era un paísà d’ERC, de Collbató, que havia estat a la manifestació. Barba serrada i ben equipat, amb anorak i bufanda espessa; però em va dir que havia passat fred. “Encara ets del PSC?”, em demanà. L’emfàtic accent que posà en l’“encara” semblava convidar-me a apostatar de pressa, perquè si no arribaria a misses dites a l’encontre de Catalunya amb la Història. Li vaig dir què penso: que els partits no han de ser convents ni casernes; que vull morir en olor de PSC; que el meu és un partit clau pel país. Vam parlar amicalment, només amb un punt difícil quan el meu interlocutor qualificà bruscamment **Inés Arrimadas** de “falangista”. Mentre li retreia l’exabrupte, jo pensava que la tria de l’insult era poc a la moda: l’epítet que ara es porta, a tort i a dret, és “feixista”.

- Precisament de “neofeixista” ha qualificat una eurodiputada del PP, **Pilar Ayuso** (que recordo educada, i a l’antiga), al ministre de l’interior belga, el flamenc **Jan Jambon**. A principis de novembre, **Jambon** va dir que, amb la DUI, el govern de **Puigdemont** “*havia aplicat el seu mandat electoral*”, cosa incerta; i crec recordar que fa anys ja es declarà entusiasta de les consultes catalanes. Ara des del PP l’acusen (també ho ha fet **González Pons**) per la foto d’un vehicle de la policia de Brussel·les condecorat amb una estelada.

- “*Le chef de la police est le ministre de l’Intérieur Jean Jambon, indépendant et néofasciste flamand qui est ami de Puigdemont et a exprimé sa sympathie pour les séparatistes catalans*”, ha tuitat en francès la senyora **Ayuso**. Un llenguatge fort, que indica una consigna de bel·ligerància. El senyor **Rajoy** i l’establishment del “*¡Fuera complejos!*” no calibren prou bé l’hemorràgia de crèdit que pateix el govern espanyol a Europa. Alçar el to mentre hi ha a la presó candidats a les eleccions del 21-D a Brussel·les, és pràcticament inexplicable, i si s’aixeca massa la veu, la incomprensió pot degenerar en conflicte. Si aquest s’estén, cosa possible, no veig que el senyor **Dastis** sigui capaç de sufocar-lo (és el mínim que es pot dir).

Nota 20

- Els tuits de la senyora **Ayuso** i el senyor **González Pons** han generat a Twitter una polèmica enfurida, que té un tret curiós: s'usen les fotografies com si fossin pedres per lapidar l'adversari. Mai no m'hauria imaginat que existissin tantes fotos de vehicles policials engalanats amb tota mena de banderes i símbols, diversos i antagònics. Pel que fa als textos, n'hi ha de tan bèsties que semblen escrits pels enemics, cosa que en cap cas s'ha de descartar. La vella figura de l'"agent provocador" ha cobrat una nova joventut amb l'anonimat de les xarxes, i no és de mal pensat deduir que darrere d'un "*Patriota enfurecido*" dient animadades catalanòfobes a Twitter s'hi amaga en realitat un indepe de Girona, o que darrere d'un "*Català emprenyat*" dient pestes d'Espanya hi ha, en realitat, un madrileny de dretes que vol desprestigiar la causa independentista.

- Ara: si hi ha "*agents provocadors*" a les xarxes socials, no n'hi deu haver també en les organitzacions i moviments? Seria pueril descartar-ho, en uns temps tan tensos. Vaig passar una temporada a la presó Model de Barcelona, l'any 1965, i compartia cel·la amb dos militants cenetistes. Vam tenir molt temps per a parlar. L'un era un taxista del Carmel, **Juan Valdenebro** (veure nota 22), que creia en la transmissió de pensament i tenia "*Las ruinas de Palmira*" com a llibre de capçalera. L'altre, Salvador Domènech, més veterà, era un obrer del tèxtil de Sants, que abans d'allitar-se es treia un ull de vidre i el guardava en un pot. Ferit de guerra, havia format part d'alguns dels comitès regionals de la CNT desarticulats l'un rere l'altre per la brigada político-social. Els membres més radicals d'aquells comitès, em deia **Domènech** ("*arribaven a acollonir-me amb les seves propostes, i mira que poc m'espanto*"), havien resultat infiltrats o confidents de la policia. No voldria contribuir a un ambient de sospita general, però ull amb els "agents provocateurs"! Recomanaria, almenys als que es dediquen a l'activisme social i a la política, que llegissin **Chesterton** (*L'home que fou dijous*) o **Conrad** (*L'agent secret*). No se'n penediran: boníssimes novel·les.

Nota 21

- Que hi hagi infiltracions i clavegueres no significa que hi hagi un "*Deep State*", un "*Estat profund*". El terme "*Deep State*" em sembla que sorgí de l'anàlisi

de la situació turca dels 80 i 90 (similar a l'algeriana, o a d'altres). Es defineix com un poder ocult i jerarquitzat dels serveis d'intel·ligència, la policia, l'exèrcit, la magistratura i part el món econòmic, que imposa antidemocràticament les seves decisions a l'Estat, per darrere i per damunt de la façana "democràtica" del govern i les institucions. No és el cas a Espanya, on el que hi ha en aquests moments és una tremenda excitació del que **Antonio Machado** i **Dionisio Ridruejo** anomenaven "*el macizo de la raza*". Aquesta excitació ha concitat un consens fredament enfurit entre gent de les institucions de l'Estat, del món polític i econòmic, dels grans mitjans. Que el "*procés*" ha suscitat aquesta excitació és fora de discussió. Per contra, és fals que aquest consens furiós sigui l'expressió ineluctable d'un Estat immutament autoritari, d'una Espanya que "*ora y embiste*" com durant el franquisme, amb un menyspreu total de les concepcions democràtiques i de l'Estat de dret. Vivim en una democràcia, per defectes que tingui, i en té bastants; tindrem eleccions el 21 de desembre. Per això les acusacions de "franquisme" adreçades a l'actual Estat espanyol sonen a gesticulació contraproduent.

Nota 22

Juanito Valdenebro, com molts altres cenetistes, combinava la mala llet amb una bondat extraordinària. Entrà i sortí de la presó durant anys, seguint el seu amic, que era **Cipriano Damiano**. I això que no suportava el ranxo carcerari que, en la seva època, no era flatulent sinó taxativament repugnant i incomestible. No es volgué casar per l'església, com era aleshores obligat, i pujà al Tibidabo on, agafant de la ma la seva dona, es donà per casat "*ante el orbe*". Tenia dues filles precioses, que va veure créixer de manera escadussera i intermitent. Les noces de **Valdenebro** degueren produir-se en un lloc proper al que, on diuen, l'alcalde Pich i Pon mostrà a uns visitants estrangers la ciutat i proclamà: "*Barcelona, ¡la gran ubre!*".

Pronòstics, tendències, lleons

Nota 23

Fer pronòstics pel que fa als resultats del 21-D és difícil; de fet, potser impossible. *“Totes les dades indiquen que el terreny electoral català no està assentat ni molt menys. Hi ha tensió i una enorme volatilitat (...) Serà una guerra de nervis fins el mateix 21-D”*, escriu **Oriol Bartomeus**, un dels meus gurus predilectes, que conclou: *“No donin res per fet perquè tot està en l'aire. Qualsevol moviment, qualsevol ensopegada, qualsevol ocurrència, aquest cop pot moure suficients vots com per alterar significativament el resultat final. Sortirem de dubtes el 21 a la nit. O ni tan sols llavors”*. Jo no crec, com es diu, que hi hagi *“un milió d'indecisos”*. Em sembla una xifra enorme. Però dues coses em sembla que es poden avançar: aquesta és la campanya d'eleccions al Parlament amb més volatilitat i més voluntat de participació, d'ençà de 1980.

- No es pot donar res per fet, però semblen aparèixer algunes tendències: un augment de la participació; la llista **Puigdemont** escurçant distàncies amb la d'ERC i potser superant-la; l'ascens de Cs i una remuntada del PSC.

En aquesta situació d'incertesa, **Rafael Jorba** ha estat dels primers a fer un pronòstic: *“Hi haurà quatre llistes –la de **Puigdemont** i la de **Junqueras**, en l'espai sobiranista, i la d'**Arrimadas** i la d'**Iceta**, en l'espai no independentista– que se situaran entorn del 20 % dels vots(+/- 3 punts)”*. Quin panorama, Rafaell!

- També hi ha qui pronostica una victòria de Cs, que passaria a ser el partit més votat de Catalunya. Ni ho desitjo ni ho espero, però si fos així caldria felicitar el *“processisme”* per l'èxit d'haver creat aquesta situació, de totes totes, ja que aquesta primacia de Cs no seria en cap cas per mèrits propis sinó, literalment, per un efecte de reacció. Cs era la sisena força política al Parlament fa cinc anys, els anys del *“procés”*...
- **Carles Castro**, un altre dels meus gurus preferits, assenyala, comentant l'enquesta que publica avui *La Vanguardia*, que *“per primera vegada des de 1984,*

els partits nacionalistes (ara sobiranistes) corren el risc de sumar menys de la meitat dels escons del Parlament”.

Nota 24

- Acabarem sabent tant de banderes i escuts que farem la competència a **Armand de Fluvià**. La bandera oficial de Flandes, la *leeuwenvlag*, té un lleó negre rampant sobre camp groc, però cal prestar atenció a les urpes. *“Official Flag: red claws. Pro nazis black claws. The color on the picture, black claws. No doubt possible”* (“Bandera oficial: urpes roges. Pro nazi: urpes negres. El color en la foto, urpes negres. Cap dubte possible”).

És el tuit d'un ciutadà belga (@geraldvdberghe) que avisa de la presència del lleó d'urpes negres en la manifestació d'abans d'ahir a Brussel·les. *“Estimats amics catalans”*, adverteix **Vandenbergh**, els de les urpes negres *“eren al bàndol contrari durant la guerra d'Espanya...”*. A mi m'agrada el lleó dels *peugeot*s.

Fractura social, “no te jode el profeta”, homofòbia

Nota 25

A *La Vanguardia*, un reportatge es demana “*Hi ha o no fractura social a Catalunya després de l’1-O?*”. Citen el lehendakari **Urkullu** i **Joan Manuel Serrat**, que han alertat sobre la qüestió, expliquen alguns casos de conflictes entre cònjuges, familiars i amics, i demanen l’opinió a sociòlegs i psicoanalistes.

- M’ha fet recordar que, quan vaig publicar *El mínim que es pot dir*, **Josep Cuní**, aleshores a 8TV, em convidà al seu programa, el setembre de 2015. Comentant l’actualitat, vaig dir-li que acabava de veure una casa on els balcons lluien senyeres, estelades i “*rojigualdas*”; i em vaig demanar: “*Què es deuen dir els veïns a l’ascensor?*”. Es parlava aleshores molt del perill d’un “*xoc de trens*” i li vaig dir a **Cuní** que encara em feia més por un “*xoc d’identitats*”.
- A aquelles entrevistes de 8TV, **Pilar Rahola**, que segueix ubiqua i omnipresent, hi feia el comentari final, quan l’entrevistat ja era fora del plató. Em van dir que m’havia deixat a caldo. Va ser, em van dir, una versió educada del “*No te jode el profeta*”. L’endemà ho va reblar amb un article a *La Vanguardia*: “*El que va dir (Obiols) em va sonar a antic, com si una vella trompeta desada a les golfes tornés a sonar*”. Em sembla que avui hem de dir, senyora **Rahola**, que la vella trompeta no desafinava pas.
- **Sandrine Morel**, corresponsal de *Le Monde*, ahir a Twitter: “*Les mostres d’odi són cada vegada més fortes a Catalunya. Importa poc qui guanyi les eleccions. Li caldrà molt de temps a la societat catalana per sanar les seves ferides. Suposant que ho aconseguixi*”. Una altra “*vella trompeta*”, **Pilar?**

Nota 26

- “*No te jode el profeta*” és el que li digueren textualment a **Jordi Sevilla**, que potser fou el primer en pronosticar (el novembre de 2014), que hi hauria DUI i

suspensió de l'autonomia. Quan vaig llegir la seva profecia, en un tuit que fou re-produït a *Nació Digital*, em va semblar alarmista i exagerada. Ara he repassat els comentaris dels lectors: “No te jode el profeta”, deia l'un, com he dit. És il·lustratiu repassar els altres: “*DUI i suspensió de l'autonomia. Exacte. Però serem nosaltres els que suspendrem l'autonomia, per passar a ser un estat, carallot!*”. I així successivament. Deixin-me acabar amb aquest: “*Perdonin però què coi ens pot importar que ens suspenguin l'autonomia si som independents? El que cal es el control dels impostus (sic) i de les infraestructures, el demás és aire.*”

Nota 27

- Hi ha “xoc d'identitats” però no hi ha fractura social, em sembla. Hi ha tensió, discussions, esquinços sentimentals per raons d'identitat i etnolingüístiques, que tenen a veure bastant, és clar, amb l'origen i la condició social; hi ha, sobretot, nervis a flor de pell. Com ha escrit **Lola García**, hi ha grans dosis de “*sobreexcitació emocional*”. Però em sembla no pecar d'incaut si dic que no veig el risc d'una “*ulsterització*”. D'enfrontaments significatius entre conciutadans de moment no n'hi ha hagut, si exceptuem algunes topades entre manifestacions de joves de signe contrari a Sarrià i Sant Gervasi, que semblaven gimcanes de nois brandabanderes de casa bona (per bé que no m'hi apropiaria; les bufes, a la meva edat, em fan por). Molt més inquietants són les situacions creades per l'extrema dreta violenta, com la de Canyelles, abans d'ahir.

- A mi, el que m'espanta de veritat, i en això segueixo pensant el mateix que en aquella conversa amb en **Cuní**, és que s'estronqui, en termes de llarga durada (si ens posem solemnes: històrics) el tret què la demògrafa **Anna Cabré** deia que és la nostra manera de fer: “fer catalans amb gent de fora”. Amb el “*processisme*” tinc diversos contenciosos. El principal (gravíssim, vital) és aquest. Si es tracta de fer *rufians*, anem fins. No els farem; ni valdria la pena.

Nota 28

- Deu dies després de la manifestació “*a favor de la Constitució i de la unitat d'Espanya*” del passat 8 d'octubre, una parella de la meva edat em va aturar a Barcelona, a la cruïlla de Viladomat i Rosselló. Em van dir, en castellà, que m'ha-

vien votat sempre, i que pensaven fe-ho per **lceta**. Naturalment, els vaig trobar totes les gràcies. Ella, xerraire, simpàtica, de Valladolid. Ell, jubilat de la Seat. No m'havia de dir res més: el jubilat de la SEAT és un tipus humà de Catalunya, al que la meva memòria posa moltes cares, que per a mi val tot l'or del món.

Quin ambient, noi, em van dir: tothom discutint, famílies que es barallen, etcètera. *“Yo he dejado de ir a casa de mi cuñado”* que em diu la dona. *“Es de los de la bandera española en el balcón”*. Atenció: quan parlem de fractura no simplifiquem delimitant a priori blocs compactes. En aquest tema hi ha més biaixos i matisos del que sembla. De moment.

Nota 29

El tuit de **Sandrine Morel** que he reproduït va ser motivat pels atacs homòfobs que un professor de la UB ha estat dirigint contra **Miquel Iceta** a Twitter. *“Carles”*, li escrivia públicament a un acadèmic puigdemontista el nom del qual no vull citar, *“no facis cas de l'Iceta, és un ser repugnant”*. I, per si la cosa no quedava prou clara: Iceta és *“un impostor”*, *“un ignorant”* i *“un demagog (sic)”*. Estalviem-nos també reproduir els múltiples eructes de la seva fantasia patriòtica i homofòbica. El somni del *“procés”* ha produït monstres.

Semblar covard, nacions en pena, unitaris “separats”

Nota 30

Obro un diari amb seu a la capital d'Espanya, i després de tres titulars a portada, els dos articles d'opinió i set planes interiors dedicades al “procés” i a les eleccions catalanes, em trobo la cirera del pastís a les planes de cultura, amb un titular que diu: “Josep Pla: ‘El catalán es un fugitivo y, a veces, cobarde’”. Quin mal rotllo. La citació no és literal sinó que tracta de comprimir un paràgraf dels textos inèdits de Pla editats recentment, que diu així:

“Davant d'un problema de dualisme irreductible, encara no s'ha inventat res més còmode que fugir. El català és un fugitiu. De vegades fuig de si mateix o a dins de si mateix, fuig devers altres cultures, s'estrangeritza, es destrueix; fuig intel·lectualment i moralment. De vegades sembla un covard i altres vegades un orgullós ombradís. De vegades sembla patir de mania persecutòria i altres de fatxenderia”... Etcètera. Suposant que es pugui fer un titular entre cometes d'aquest fragment, hauria d'haver dit doncs, si es volia comprimir, “El catalán es un fugitivo y, a veces, parece un cobarde”. És un matís que té la seva importància. L'adversari pot creure que sembles un covard. Però, i si no ho ets? Abans i després de Balaclava, quants desastres deu haver produït l’*“a per ells, que són pocs i covards”*...

- Que ens entretinguem amb aquestes collonades (com diria Pla) és un símptoma, per anecdòtic que sigui, no sols del moment que estem vivint, sinó del país, o dels països, o com se'n vulgui dir, on ens ha tocat néixer els uns i els altres. **Carolina Bescansa**, en un article que té el mèrit de posar damunt la taula unes propostes concretes sobre el Senat, el sistema electoral i un eventual referèndum, parlava dels *“pueblos, regiones, comunidades, países y naciones que componen España”*. Aquesta taxonomia barroca i imprecisa també és un símptoma. Vivim en nacions en pena, indeterminades, amb els seus incòmodes “dualismes”, i és millor que ho acceptem i que en fem una força, no per a un joc de nacionalismes confrontats, tan sovint instrumentals (per tapar vergonyes, per

mantenir o guanyar poder), sinó cap a l'horitzó d'"unió i llibertat" que anhelava **Joan Maragall**.

Nota 31

- **Josep Pla** deia que **Joan Maragall**, l'avi d'en **Pasqual**, era "un unitari separat, és a dir, el que a tot arreu del món se'n diria un federalista o, si voleu, un federal", un "federal ibèric, un federalista normal". No un "separatista", deia **Pla**, sinó culturalment un "separat", a diferència de la primera generació catalanista.
- Parlem de la "necessitat d'unió i impossibilitat d'amalgama", en expressió de **Nicolau d'Olwer**, un altre "unitari separat": la doble realitat persistent i de llarga durada (és a dir la doble veritat), contra la qual s'han estripat les vestidures, han udolat, s'han aprofitat i s'han estavellat els dos nacionalismes confrontats. I segueixen fent-ho.

O construïm majoritàriament la manera de superar-los, a Catalunya i a Espanya, o acabarem deixant dues Catalunyaes i dues Espanyes que glaçaran el cor dels qui vindran.

Nota 32

- A la identitat cultural i a la llibertat d'autogovernar-nos s'ha referit de nou **Josep Fontana** en una entrevista recent, on insisteix en la seva opinió, que comparteixo: "Fa anys que vaig repetint en públic als que planegen accedir a la independència amb un referèndum, que després del referèndum ve el moment que cal demanar a l'Estat espanyol que retiri les seves tropes i les seves forces de policia i es resigni a perdre un territori del què obté un percentatge considerable del PIB. I que la suposició que tal petició sigui acceptada és inversemblant".

"En la situació actual", repeteix **Fontana**, "pensar en la independència és una insensatesa". "Mantenir la identitat cultural catalana" i "lluitar per assolir majors quotes d'autogovern" són els objectius, diu **Fontana**. Jo els signo, i crec que la majoria.

Bust de Mussolini, distòpia haitiana, polítics feliços

Nota 33

- Un ciutadà italià, “50 anni, laureato, ex-ufficiale di complemento, dipendente pubblico di ruolo da più di venti anni” escriu al diari la *Repubblica* i explica que, fa uns anys, va anar a declarar com a testimoni a unes dependències de la policia judicial del seu país i va veure-hi un bust de marbre de **Mussolini**, d'uns 30 centímetres d'alçada, al damunt d'un escriptori.
- “*Hauria volgut protestar*”, diu el ciutadà, però “*vaig enrogir i vaig mirar cap a una altra banda*”. Ha volgut treure's un pes de la consciència, ara que a Itàlia una enquesta assenyala que quasi la meitat dels italians, un 46 %, pensa que el feixisme està molt o bastant estès en el país. La periodista que rebé la carta, **Concita De Gregorio**, es demana quants busts del dictador hi deu haver a les mil i pico de casernes i oficines policials del país.
- Ara, jo pregunto: si això passa a Itàlia, on el règim feixista acabà amb **Mussolini** penjat de cap per avall en una plaça de Milà, és possible atribuir la culpa de coses semblants que passen a Espanya a la Transició i al “*règim del 78*”? Aquí hi ha cartes que no lliguen.
- Els joves que diuen que ells ho haurien fet millor que nosaltres, hi tenen tot el dret del món. Però els que desqualifiquen genèricament la Transició, dient que s'hauria d'haver fet d'una altra manera, cauen en una contradicció en els seus propis termes. La Transició es produí com es produí perquè la correlació de forces i de febleses així ho condicionà. Els resultats d'aquestes quatre dècades son el què són. Millorables, sens dubte. Però no “*franquistes*”, per favor!

Nota 34

- No hi ha persona en la política espanyola que m'hagi encuriósit tant com **Julio Rodríguez**, que aquests dies disputa les primàries per a liderar Podemos a Ma-

drid. Espero que guanyi. M'hauria agradat demanar-li per ell a **Carme Chacón**, que fou ministra de defensa quan **Rodríguez** era cap de l'estat major de la defensa (JEMAD). Ja no hi sóc a temps. Quina tristesa, la pèrdua de **Carme Chacón**!

- No em direu que la trajectòria de **Julio Rodríguez** no és extraordinària i encurioseix. Ara he llegit un text, "25 coses que no sabíes de **Julio Rodríguez**", on diu que el viatge que més l'ha impactat és una missió a Haití, després del terratrèmol de 2010. Abans d'aquella catàstrofe, jo hi havia estat un parell de vegades; prou per entendre a **Rodríguez**. Abans del terratrèmol, Haití ja era un infern. A Port-au-Prince vaig veure un carrer que acabava en cul-de-sac: es deia Impasse Vital. Haití és un advertiment, una distòpia, l'antiutopia del pitjor dels futurs possibles del món. M'imagino que un general que es fa de Podemos no ho fa precisament per il·lusions utòpiques, sinó per decència i com un gest de resistència a les catàstrofes possibles. Això em mereix un gran respecte.

Nota 35

Julio Rodríguez i **Miquel Iceta** són dos tipus completament diferents des de quasi tots els punts de vista. Ara, tenen una cosa en comú: se'ls veu feliços. Els homes i dones que es dediquen a la política solen somriure de manera permanent (a vegades amb "*somriures de sacarina*", va dir algú), però aparèixer estant bé en la pròpia pell, d'una manera natural i espontània, sense que no s'aprecii ni una ombra de comèdia, no és massa habitual. Més aviat diria que és un bé escàs. Doncs bé, l'ex militar de Podemos i el líder del PSC el gaudeixen. Tot indica, doncs, que són gent feliç. Quina sort, si és cert! **Antoni Puigverd**, parlant d'**Iceta**, és de la mateixa opinió: "*Poques persones aconsegueixen ser feliços sense odiar alguna altra persona, partit o nació. Miquel Iceta és una d'elles*".

Nota 36

Hi ha molta gent que es dedica a la política i pateix considerablement. Una vegada vaig llegir una entrevista a **Michel Rocard**, que va ser primer ministre francès (amb **Mitterrand** de president) on deia que mai de la vida recomanaria als seus fills que es dediquessin a la política. Mesos després, a París, em tocà

sopar assegut al costat de la seva esposa d'aleshores, que em sembla que era psicoanalista. No vaig poder-me estar de demanar-li sobre aquella opinió del seu marit. *"I esclar!"*, em va dir, *"No et pots ni imaginar les coses que li han arribat a fer!"*. Sí que m'ho puc imaginar. Però crec que aquest tipus de queixes són excessives. L'acció política dóna disgustos i satisfaccions, però sobretot, quanta adrenalina! Un dia, parlant amb **Joan Rigol**, quan semblava que havia plegat de tot, em va dir: *"És com si mengés arròs bullit cada dia"*.

Comprendre el passat, ni orgull ni vergonya

Nota 37

- En un lloc molt destacat del meu panteó personal hi ha **Marc Bloch**. Va ser un gran historiador medievalista francès, que va combatre en les dues guerres mundials, va viure de primera ma la “*drôle de guerre*” de 1939-40 i, essent ja un “*vieux monsieur*”, s’integrà a la Resistència i fou afusellat pels alemanys el 1944, prop de Lió. L’any 1940, fresca encara la desfeta francesa i consumat el naufragi de la Tercera República, va escriure *L’Étrange Défaite*. (“*L’estranya desfeta*”). És un llibre que hauria de ser de lectura obligatòria per a tothom que hagi conegut, o vulgui evitar, una derrota.
- Entre altres coses superbament interessants, **Bloch** diu en aquest llibre que “*sense observar el present és impossible comprendre el passat*”. Això, venint d’un historiador, sembla estrany, paradoxal. Se suposa que hauria d’haver-ho dit a l’inrevés: que sols coneixent el passat es pot comprendre el present. Però l’observació de **Bloch** és exacta, i especialment útil en els moments actuals de la relació Catalunya-Espanya. El què succeeix avui ens pot ajudar a comprendre d’on venim i com hem arribat a la situació present. Ho haurem d’anar parlant, sense fer-nos pesats, perquè si no aclarim algunes idees, a una i altra riba, ho tenim molt pelut, uns i altres.

Nota 38

- “*Per regla general*”, deia un altre historiador, **Pierre Vilar**, el 1986, “*desconfio de les manifestacions de carrer com a signe polític; tota minoria organitzada en pot desencadenar de bastant importants, i se’n poden produir de contradictòries en poc espai de temps*” (Sembla que ens hagi estat mirant i ho escrigui en guany, després de les grans manifestacions, de signe antagònic, a Barcelona). Però és més important el que afegia: “*Dit això, existeixen uns “llindars” més enllà dels quals les masses mobilitzades semblen parlar per si mateixes*”.

- *“Il arrive que la machine entraîne le conducteur”* (“A vegades passa que la màquina arrossega al conductor”) deia **Marc Bloch** a *“L’estranya desfeta”*. **Carles Puigdemont** podria estar-hi d’acord. Que aquesta extraordinària energia popular dels darrers anys a Catalunya hagi estat malbaratada de tal manera, amb un projecte polític que ha caigut com un castell de cartes, esquerdant el país i obrint la porta a la possibilitat que Ciutadans esdevingui el primer partit de Catalunya, és una cosa que clama al cel.

Nota 39

- Al conjunt d’Espanya, es viu un fort estremiment de característiques simètricament oposades al que ha viscut Catalunya. Als dirigents del *“procés”* els haurien d’haver penjat a la paret dels despatxos un rètol amb aquesta frase de **Pierre Vilari**: *“l’únic temor veritable del cos espanyol, és el de la dissociació”*. A l’altra riba ha tornat amb força aquest temor i amb ell ha ressorgit la temptació d’exercir el vell art de castigar, l’abús de poder, l’assimilisme impossible, l’atzucac caïnita. *“Tot això ho sabiem. I malgrat tot, mandrosament, covardament, hem deixat fer. Hem tingut por de xocar amb la multitud, por dels sarcasmes dels amics, del menyspreu incompresiu dels poderosos”* (**Marc Bloch**, *“L’estranya desfeta”*).

Nota 40

- **Marc Bloch** era jueu i ho deia *“sense orgull ni vergonya”*. Aquesta hauria de ser la divisa dels catalans, dividits entre una autocomplaença funesta i el complex d’arrossegar segles (almenys des del Compromís de Casp) d’ inhabilitat i errors polítics; aquesta doble pulsio que la crisi actual ha exasperat al límit.

- Però no ens poséssim dramàtics: *“en el fons tots els catalans som una mica esquizofrèncics”* deia en broma, en una conferència, **Francesc Cabana**, de qui **Jordi Pujol** és el cunyat. I com a mostra citava uns versets que el banquer **Pepe Garí**, de la **Banca Arnús**, dedicà a l’abat **Escarré** arran de les seves declaracions, que l’obligaren a l’exili, denunciant el franquisme al diari *Le Monde*: *“Oh, quina satisfacció / els rojos són de part vostra / i resen un parenostre / per*

l'abat predicador. / Mes pels catalans de dretes / heu caigut de l'escambell / lliurant-vos a fer punyetes / amb la mitra i amb l'anell. / El que se us diu fins aquí / ho signa un catalanista / amb punts de separatista / que estima Franco a morir."

Empat, forces d'interposició, el mínim i el màxim

Nota 41

- Hi ha un tòpic sovint utilitzat, i cal malfiar-se sempre dels tòpics, que diu que les eleccions del 21-D són entre dos blocs. S'hi afegeix per part d'alguns que aquests dos blocs representarien una Catalunya partida en dos, com si hi hagués una Catalunya catalana i una Catalunya espanyola. Aquest mantra és fals. Que hi ha esquerdes a la societat catalana pels sentiments d'identitat és un fet ben visible només mirant el banderam de les finestres i balcons dels nostres carrers. Però dos blocs no hi són: per sort, la realitat social és més complexa i el paisatge electoral més divers.
- Sí que hi ha –ho indiquen quasi totes les enquestes– el risc d'un empat en el Parlament (escó més, escó menys), entre les forces que van donar suport a la DUI i les que no. I per bé que dins de cada un d'aquests dos sectors potencialment empatats hi ha forces ben diferents i àdhuc oposades, s'obre la perspectiva, que mareja a molta gent, d'una neutralització que impedeixi la governació de Catalunya i es prolongui indefinidament. Hi ha qui diu que unes noves eleccions seran inevitables, per desempatar. Però, i si aquestes noves eleccions no desempaten? És millor fer el que calgui per a desempatar, si no el nombre d'escons, almenys la situació.
- Per això cal donar suport als “*cascos blaus*”, les llistes que preconitzen el diàleg i que reben bufes d'un costat i de l'altre. Aquest fet ja és un bon argument per ajudar aquestes “*llistes d'interposició*”, perquè la pèssima situació actual l'han creat els dos bàndols antagonics que les ataquen.

Nota 42

- Cal llegir amb atenció el document “*Ara toca governar Catalunya*”, no únicament pels noms que el signen, que cobreixen un plural espectre de bona

qualitat (**Jordi Alberich, Simó Aliana-Magri, Josep Maria Bricall, Eugeni Gay, Jaume Lanaspa, Juan-José López Burniol, Carlos Losada, Josep Miró i Ardèvol i Alfredo Pastor**), sinó també per les crítiques i els objectius que plantegen.

- Conclouen l'escrit dient: *“Cal bandejar la irresponsabilitat d'un procés que ens ha conduït fins a la crisi actual i que ara persegueix perpetuar-se. La solució mai ens vindrà de fora. Només nosaltres mateixos podem ser portadors d'una altra actitud, d'un projecte de país generador d'esperança, dotat d'estabilitat econòmica i d'un autogovern de qualitat. Un nou relat dirigit a “establir actituds socials tendents a fer possible una acció poderosa de reforma i regeneració”, com escrivia **Bofill i Mates**”*. Han constituït un col·lectiu que es diu *“Treva i pau”*. Se'ls hi gira feina.

- El document de *“Treva i pau”* conté crítiques molt dures al *“procés”* (*“Al centre d'aquesta desfeta hi ha el procés, amb uns líders que tornen a presentar-se a les eleccions sense retre comptes dels errors greus comesos, ni de les conseqüències negatives, econòmiques, polítiques i de convivència”*), però assenyala que han comptat *“amb la indestruïble ajuda de l'immobilisme del Govern espanyol, que en definitiva és qui disposa de més poder”* i critica durament *“la ceguera provocadora del Govern espanyol i, més enllà, (de) l'assimilisme”*.

- Amb un altre llenguatge ha vingut a dir el mateix **Xavier Domènech**: *“El 155 s'aplica perquè Puigdemont i Rajoy es passen una setmana enviant-se cartes. L'apropiat hauria estat agafar el telèfon i assegurar a parlar. No em sembla tan difícil no jugar a la ruleta russa amb un país”* (El subratllat és meu).

Nota 43

- De la necessitat d'una treva ha parlat també **Albert Branchadell**, una persona que sempre diu coses molt interessants, en un article recent: *“La treva després del procés”*. *“La meua humil proposta”*, diu **Branchadell**, *“és una treva. Al marge de l'opinió que ens mereixin els impulsors del fracassat full de ruta –que una vegada alliberats haurien de retre comptes dels seus actes al mateix Parlament que els va confiar el Govern de Catalunya–, ni els uns han de plan-*

tejar-se eradicar l'independentisme ni els altres han de persistir en la via de la unilateralitat, veient mandats democràtics on només hi ha un capital polític tan notable com insuficient".

Nota 44

- **Pilar Rahola** va escriure una vegada, en un article, que el títol del meu llibre de memòries polítiques, *"El mínim que es pot dir"*, hauria d'haver estat *"El màxim que es pot dir"*. L'acudit no feia referència al gruix del volum, d'extensió raonable, sinó a una altra cosa que aquestes notes que escric, d'eficàcia dubtosa (més enllà d'un cert *"succès d'estime"* que agreixo), hauran servit almenys per desmentir.
- Cal fer-les a mà, les memòries, deia jo en el pròleg de les meves, *"perquè «quan escrius», com va dir algú, «t'escrius»; et retrates, tu mateix restes escrit"*. Aquest *"algú"* era **Roland Barthes**. La seva observació també val pels articles i novel·les de la senyora Rahola.

Viceverses, nas de Cleopatra, els ex PSC

Nota 45

- De petit, recordo haver sentit a la gent més gran del meu entorn, familiar o d'amistat, una expressió que s'ha perdut, i això que era molt bona. Deien: “Aquest és un viceversa” o “aquest fa el viceversa” (no ho puc recordar amb precisió perquè “la memòria és un dit tremolós”, com ha escrit **Javier Marías**). Es referien a una persona que sostenia una opinió i al cap d'un temps la contrària.
- M'agrada aquesta expressió perquè és respectuosa; no té el to pejoratiu d'altres, com “caragirat”, “cagadubtes”, “bufanúvols”, etc., que mostren fantàsticament el geni de la llengua però resulten ofensives. En canvi, dir a algú que és un “viceversa” no ha de molestar, i fins i tot es pot usar com a elogi: “Equilibrat, t'hem convençut... Ets un viceversa honest amb tu mateix!”.
- Hi vaig pensar arran d'un tuit que m'adreçà ahir **Xavier Fina**, persona que no tinc el gust de conèixer però que segueixo: “Amb les cròniques de @robiols em passa com amb els grups de música a la joventut. Les descobreixes en solitari, quan ningú no en parla. En el moment que tenen èxit i tothom les valora tens un sentiment contradictori”. Heus ací un viceversa, vaig pensar; i a continuació: com jo. Li vaig respondre: “Escriure ajuda a aclarir-se una mica. Però a vegades penses una cosa i la contrària”. Si som sincers amb nosaltres mateixos, hem de convenir que no és infreqüent pensar una cosa i després, (o també!) la contrària. No convé abusar-ne, però és un bon exercici contra l'anquilosi mental. Ara: no es pot confondre amb una cosa molt diferent i que no és gens respectable: canviar de conviccions en funció de les conveniències.

Nota 46

- Pensar una cosa i després pensar la contrària és el que li devia passar a **Carles Puigdemont** el 26 i el 27 d'octubre. Les coses haurien anat d'una ma-

nera molt diferent si en comptes d'optar per la DUI ho hagués fet per convocar eleccions. He llegit una crònica de **Jordi Juan** a *La Vanguardia* on diu que fins i tot **Pujol** li envià una carta demanant-li que convoqués eleccions, perquè la primera de les prioritats era preservar la Generalitat. Puigdemont féu el contrari. Va fer el viceversa, amb pèssimes conseqüències.

- El nas de **Cleopatra!** “*Si hagués sigut més curt*”, va escriure **Blaise Pascal**, “*tota la faç de la Terra hauria canviat!*”.

Nota 47

- Qui la fa, la història, la nostra història? **Ramon d'Abadal**, per bé que en els seus últims anys matisà molt les seves opinions, era taxatiu: “*El progrés del món no es deu a les masses, a l'home comú, sinó a les grans individualitats, a les minories dirigents*”, deia el 1967. I afegia: “*És l'home qui bufa la història, després el poble la fa*”. No cal compartir aquestes afirmacions per admetre que contenen el seu gra de veritat. Pujol, que no ha estat mai un viceversa sinó un entestat obsessiu, va poder bufar durant dècades en un sentit determinat (la identitat per damunt de l'excel·lència, la culpa és sempre dels altres, i alguns altres axiomes), i una part important de Catalunya el seguí. Comprendre que això ha marcat el país és un dels elements imprescindibles per entendre el “procés”.

Nota 48

- I dels viceverses ex PSC, què n'hem de dir? És un tema que fa mal, i no m'agrada parlar-ne. Però hi estic obligat, perquè llegeixo el meu nom a *La Vanguardia*, en la ressenya d'una reunió electoral d'un grup d'ex membres del PSC, on eren més significatives les absències que les presències. Diu la crònica que un dels oradors va dir que “*el partit actual no té res a veure amb el de Joan Reventós, Raimon Obiols o Josep Pallach*”. No puc parlar pels que ja no hi són, però sí en nom propi. És simptomàtic i significatiu que alguns dels ex PSC diguin ara que cal votar a ERC, mentre altres diuen que cal votar a JxC. Fins i tot n'hi ha alguns, molt poquets, a cada llista. Per ells faran, però amb respecte, els faig notar que els que mirant de fer mèrits s'especialitzen en atacar el seu antic partit queden retratats. (He vist un tuit comentant una foto de la reunió:

“Socialistes catalans amb Ernest Maragall, Jose Rodríguez, Carme Labòria, Fabián Mohedano i tants i tants altres que continuen sent socialistes, però a diferència del PSC, demòcrates!”. És impossible que aquesta manca de respecte a centenars de milers d’homes i dones que voten el PSC surti de qui signa el tuit, i l’atribueixo, per dir-ho à *la page*, a un “Community Manager” d’ERC.

Nota 49

- Molts anys d’acció política m’han ensenyat algunes coses. Si no fos així, seria molt ruc. Una d’elles és que en política solem equivocar-nos en grup i rectificar individualment.
- Una altra és que els partits no són simplement, com diuen alguns, uns “instruments”. No és caure en el “patriotisme de partit”, sempre procliu al biaix i al sectarisme (“*el partit sempre té raó*”, etc.) comprendre que els partits són aplecs d’homes i dones units, no sols per idees i interessos, sinó també, i molt intensament, per afectes i solidaritats.
- I encara una altra: trencar o escrostonar partits és fàcil. Construir-ne és difícilíssim. Ara, en democràcia, els partits són bàsics. Per líquids que siguin els temps, sense partits no hi ha democràcia. Hem parlat tant de “*nova política*” que tendim a menystenir que la política és més vella que l’anar a peu. Sense els *checks and balances* de les estructures partidàries, els líders esdevenen omnímodos, i el nas de **Cleopatra** ho acaba determinant tot.

L'obscè i el grotesc, bravates, fauna

Nota 50

- A *Incerta glòria*, la novel·la de **Joan Sales**, un dels protagonistes, Juli Soleràs, s'exclama: "*La nostra època, que és imbècil i extraordinària, ha volgut esquinçar els vels que cobrien la mort i la naixença, l'obscè i el macabre*". La situació actual a Catalunya i a Espanya, que també podria ser titllada d'"*imbècil i extraordinària*", es mou entre l'obscè i el grotesc. Hem progressat.
- Allò que uns veuen com una obscenitat imperdonable, altres ho consideren sagrat i intocable. Començant pels fonaments. "*España es la nación más antigua de Europa*", exclama el senyor **Rajoy**; mentre el senyor **Puigdemont** diu que Catalunya és "*una nació mil·lenària*". No hi hauria problema si no fos que milions de persones ho comparteixen, i amb les vísceres. El què per a uns és paraula divina, pels altres és anatema insuportable, i viceversa. Els responsables polítics, intel·lectuals i mediàtics, en comptes d'excitar aquestes aparents incompatibilitats essencialistes i sentimentals, haurien de pacificar-les i superar-les.
- Pel que fa al grotesc de la situació, els exemples i anècdotes són a la vista. Que no se m'interpreti malament: la situació és greu i no vull trivialitzar-la. L'1-O va ser per a molta gent un gran trauma col·lectiu i les famílies dels líders a la presó i a l'estranger pateixen. Sé per experiència de què va: fa anys, al locutori de la presó Model, vaig haver d'interrompre el contacte amb la meua família perquè no ens deixaven parlar en català.

Nota 51

- Això no evita que el grotesc de la situació sigui indissimulable. Quasi tots els esdeveniments d'aquests darrers mesos n'han estat tenyits. El mateix fons de la confrontació era grotesc. Els uns saben que la declaració d'independència no s'implementaria, ni tindria un efecte real, i els altres també. Els uns saben que els altres també ho saben; i els altres saben que els uns saben que ells ho

sabien. Aquest *quid pro quo*, no produeix una sensació de comèdia d'embolics, de vodevil? L'intercanvi epistolar entre Rajoy i Puigdemont, que obligà a mitjans i polítics a exegesis talmúdiques, no fou grotesc?

- O la increïble inconsciència de gent de qui cal esperar una actitud mínimament responsable? Aquest tuit: “*Si declarem la República no és possible aplicar el 155 perquè ja no formem part d’Espanya. Seguim el nostre camí. Visca Catalunya lliure*”, va estar a punt de fer-me caure a terra, amb una síncope de vergonya aliena. N’és l’autora una ex presidenta del Parlament de Catalunya.
- O que una jove actriu, bona professional, protagonitzés un vídeo, “*Help Catalonia!*”, presentant-nos com un país brutalment oprimat, i pocs dies després interpretés la versió còmica del vídeo a la televisió pública del mateix país pretesament subjugat? No prosseguim. Hem estat en un espectacle grotesc, encara que molts i moltes visquin la situació amb molt patiment. La situació és greu, però grotesca. Són coses, per desgràcia, compatibles.

Nota 51

- A l'altra riba, també hi ha aquest espectacle. Quants patriotes ofesos! Quanta profusió simètrica de banderam! Quantes torrentades de saliva, quantes declaracions solemnes, quants editorials saberuts, quants articles pontificant sobre Catalunya, quanta gent demanant “*mano dura*” i mirant de treure’n partit! Quanta competència entre PP i Cs, a veure qui és més patriota!
- Mentre la senyora **de Cospedal**, ministra de defensa, deia ahir que “*possiblement s’hauria d’haver actuat d’una altra manera a Catalunya*”, sense concretar, la senyora **Sáenz de Santamaría** es desfogava, després d’un dinar electoral a Girona, dient unes quantes bravates, excitada i bufant les brases. Es desfermà preguntant retòricament: “*Qui ha fet que avui per avui ERC, JxC i la resta d’independentistes no tinguin líders perquè estan escapçats? Mariano Rajoy i el PP!*”.
- Ah! No deien que això era cosa de la jutgessa **Carmen Lamela** i del jutge **Pablo Llarena**? Sens dubte llegiran amb atenció les paraules de la ministra. Tant de bo facin balanç. Fa dos mesos que **Jordi Sánchez** i **Jordi Cuixart** són a la presó i

hi ha encara un grup d'ex consellers que segueixen empresonats o a l'estranger. És pitjor que injust. És absurd i contraproduent, si es volen trobar solucions.

- A “*Mariano Rajoy i al PP*” els faria tres preguntes, que es fan també molts governs de la UE, i que tenen a veure amb les solucions que es poden cercar després de les eleccions:

1. No hauria bastat declarar nuls i sense efectes els resultats tan ostensiblement no homologables de l'1-O? Hauria estat problemàtic, però molt menys que les càrregues policials i els seus impactes nefastos a Catalunya i al món.

2. No hauria bastat, donada la correlació de forces, declarar nul·les i sense efectes les declaracions del Parlament de Catalunya? Hi hauria hagut problemes, però menys que els provocats per les estampides i els empresonaments.

- 3: No es podia fer de tal manera que el senyor **Puigdemont** no hagués tingut altra sortida que convocar eleccions?

Nota 52

- En una campanya, els candidats han d'estar disposats a fer tots els papers de l'auca. Ara, un diari els ha demanat quins animals els hi evoquen els seus rivals. He llegit tres respostes, amb reserves, perquè sovint és l'equip electoral qui respon; però diria que almenys les d'Iceta són genuïnes.

- **Albiol** diu: “Ines Arrimadas? *Un camaleó: sap canviar de color.* Junqueras? *Un llop amb pell d'ovella.* Iceta? *Una guineu, perquè és un polític llest.* Puigdemont? *Un conill que fuig a la mínima.* Ada Colau? *Una cabra boja.* I vostè? *Un dofí, perquè m'encanta el mar”.*

- **Iceta** diu: “Arrimadas? *Una lleona que defensa les seves idees amb força.* Junqueras? *Una gran tortuga que es mou lentament i es protegeix amb la closca.* García Albiol? *Una girafa, per l'alçada.* Puigdemont? *Un mul, per la tossuderia.* Colau? *Una anguila, pel seu caràcter esmunyedís.* I vostè? *Un gat. M'agradaria ser un gat”.*

- **Arrimadas** és més cauta: *“No diré a quin animal s’assemblen els altres candidats, perquè no vull que es facin males interpretacions (...) A mi m’encanten els felins. Sempre m’han agradat la intel·ligència, la subtilesa i la força que tenen. Així que, posats a elegir, m’encantaria veure’m com una lleona”*. O la lleona havia llegit prèviament l’entrevista del gat, o aquest havia llegit l’entrevista de la lleona.

- El que més sorprèn d’aquestes comparacions és que gossos i ocells han desaparegut del mapa, com si no existissin. **Lluís Armet** sosté que la humanitat es divideix en dues categories: els “gossos” i els “ocells”. No sé si es tracta d’una teoria pròpia o l’ha après d’algú. En tot cas la distinció m’ha quedat al cap i a vegades, quan em presenten algú, l’aplico instintivament.

Nota 53

- En una peça d’*El País* d’avui (“*Siete fieras para un bestiario electoral*”), **Rubén Amón** escriu que *“Iceta és l’epígon català de François Hollande”*. Els conec a tots dos i he seguit durant anys les seves trajectòries. No sé si **Hollande** guanyaria a Iceta en un concurs de ball, perquè no l’he vist mai moure l’esquelet. En astúcia i prudència polítiques guanya clarament **Iceta**.

Fracassar i perdre, conèixer el país, govern dels millors

Nota 54

- Un viceversa, ex PSC i amic, ha escrit a Facebook un comentari, a propòsit d'una de les meves notes d'aquests dies: *"No us adoneu que això en gran part es deu al fracàs del projecte polític del PSC?"*. I quan li demanen a què es refereix ho aclareix així: l'auge de l'independentisme és en bona part degut al *"fracàs d'un possible model d'una Espanya plurinacional com la que havia defensat el PSC"*. El terme *"fracàs"* sembla prendre ací un caràcter inexorable, com si allò que havia estat possible en el passat (el model d'una Espanya plurinacional) ara ja no ho fos, i es tractés per tant d'un projecte fracassat.

- Fracassar i perdre no és el mateix, per diferents motius. Hi ha la mateixa diferència que entre una derrota i una desfeta. Derrota és el *"fet de ser vençut en una baralla, una guerra o una competició"*. Desfeta és la *"derrota completa"*, diu el diccionari, que precisa que tot i que s'utilitzin com a sinònims, s'ha d'usar *"derrota"* quan s'és vençut i *"desfeta"* quan es perd de manera estrepitosa, definitiva, irreversible.

- Si faig aquesta distinció no és per un matis de llepafils. Parlem de coses serioses. En la segona guerra mundial, els alemanys van tenir una gran derrota a Stalingrad el 1943, però la desfeta no es produí fins la caiguda de Berlín, dos anys després. El model d'una Espanya plurinacional no ha fracassat, per una raó bàsica: perquè Espanya és una realitat plurinacional. *"Chassez le naturel, il revient au galop"* diuen a França. Per això perviuen des de fa segles els problemes derivats de la inadequació entre el fet dels pobles i les estructures estatals. Per això la construcció d'un model que assumeixi la realitat plurinacional pot haver perdut batalles, però no ha fracassat, perquè la qüestió segueix pendent i no es pot resoldre amb secessions.

- Se'm dirà que els federalistes ens fem il·lusions i anem de derrota en derrota

fins a una victòria que no arriba. Bé. És millor que anar de victòria en victòria fins a la desfeta.

Nota 55

- Les raons que expliquen aquesta mena de discussions és que es mouen entre el curt termini i el llarg, entre *“temps polític”* i *“temps històric”*. Aquests “temps” tenen velocitats distintes. Els *“unitaris separats”* (per fer servir l’expressió que Pla usava parlant del federalista **Joan Maragall**), voldríem que a la pell de brau el progrés del reconeixement, del respecte a la diferència, fos més ràpid; que la catalanofòbia i la hispanofòbia desapareguessin com més aviat millor, en nom de la fraternitat. En el *“temps polític”*, són fòbies excitades pels nacionalismes confrontats, que instrumentalitzen les emocions identitàries. Però en el *“temps històric”*, l’evolució de les mentalitats es produeix i no l’hem d’obstruir sinó que l’hem de facilitar i accelerar. *“El món camina poc, però camina”*, deia **Joan Salvat-Papasseit**. Es referia al progrés, al progrés lent de les condicions i de les mentalitats humanes.

- Posar-ne un exemple, d’això, requereix un aclariment previ: sóc totalment contrari a equiparar catalanofòbia amb homofòbia o, pitjor encara, amb violència de gènere. Però evocar l’evolució d’aquestes síndromes serveix per avaluar els canvis de llarg alè en les mentalitats, en el “temps històric”. Què hauria dit don **Niceto Alcalà-Zamora**, primer president de la Segona República espanyola, si li haguessin proposat el 1931 la presentació d’una llei de matrimoni homosexual?

Nota 56

- Una cosa semblen confirmar els esdeveniments d’aquests darrers mesos, a Catalunya i a Espanya. En contra d’un tòpic sòlidament establert, els socialistes coneixíem millor Catalunya que els convergents, que es vanaven que **Jordi Pujol** se la sabia de manera tan enciclopèdica que podia recordar el nom del forner de cada poble que visitava. I també coneixíem millor la realitat del cos espanyol. Per això les reaccions a l’independentisme que s’han generat, per a uns ha estat una sorpresa i no ho han estat, o molt menys, per a nosaltres.

- No sé quin grau de catalanofòbia hi ha a Espanya en aquests moments. La catalanofília, per descomptat, no abunda. Hauríem de procurar revertir la tendència. No es tracta de fer-se els simpàtics; es tracta de canviar de política.

Nota 57

“España, España, España. / Dos mil años de historia no acabaron de hacerte”.
(Eugenio de Nora)

Nota 58

- Estic temptat d’enviar un correu a **António Guterres**, secretari general de les Nacions Unides, demanant-li que, si li sembla bé, posi a votació a l’Assemblea General la celebració anual d’un *“Dia Mundial sense banderes”*.
- Un migdia dinava a Brussel·les amb ell, **Maria Joao Rodrigues** i algunes altres persones. Una d’elles li preguntà a **Guterres**, que havia estat primer ministre de Portugal: *“I això de cap de govern, on s’estudia? Quins coneixements s’han de tenir?”*. Va respondre *“no calen grans coneixements. Només una cosa imprescindible: saber com rodejar-se de gent que els tinguin”*. Trobo que hi ha una diferència entre dir això i parlar del *“Govern dels millors”*.

“Verum detege”, el llibre de Bricall, música

Nota 59

- **Sciascia** deia que en una paret del Tribunal de la Inquisició de Palerm hi ha el grafit d'un acusat que diu així: *“Noli te culparesi culpasti, noli te excusare/verum detege”*. No se llatí, però aquest s'entén prou bé. He llegit que una ex alcaldessa de Badalona va dir, en un míting d'ERC, que se sent *“traïda”* perquè jo *“callo i justifico que tinguem presos polítics”*. La llopada de torn repeteix aquestes acusacions a Twitter (no sé si s'hi han afegit “bots” russos). Que estiguin tots tranquils. Fa dies vaig dir públicament: *“Fa dos mesos que Jordi Sànchez i Jordi Cuixart són a la presó i hi ha encara un grup d'ex consellers que segueixen empresonats o a l'estranger. És pitjor que injust. És absurd i contraproductiu, si es volen trobar solucions”*. No sóc jo qui s'ha de culpar o excusar. *“Verum detege”*, diguem la veritat.

Nota 60

- *“Uns i altres, a un costat i altre de l'Ebre (és una manera de parlar), hauríem de pensar que el problema entre Catalunya i Espanya s'arrossega de fa massa anys –des del 1640, en la guerra dels Segadors, com a mínim–, i això llasta Espanya i empantanega Catalunya”*. És **Josep Maria Bricall** qui escriu això, en el seu nou llibre de memòries, *“Una certa distància”*. No l'he pogut llegir sencer, en aquests dies agitats, però n'he espigolat alguns fragments com el que he reproduït.

- O com aquest: *“Potser caldria que en els contenciosos ens cenyíssim a la pràctica dels mètodes que més s'ajusten a les nostres capacitats de guanyar, no d'aquells en què ells ens han mostrat reiteradament la seva capacitat de superar-nos”*. I encara: *“La prioritat de Catalunya és la de ser governada. Sediement de moltes, antigues i recents, allaus demogràfiques, només la confiança en l'eficàcia mostrada en l'acció de govern –la seva governació– i en els resultats obtinguts –les satisfaccions públiques de les necessitats ressentides– justifiquen i consoliden el nostre futur cultural i nacional”*.

- El llibre de **Bricall**, en realitat, n'aplega tres: els records polítics (fou col·laborador de primera línia del president **Tarradellas**, els acadèmics (fou rector de la Universitat de Barcelona), i els d'un melòman considerablement erudit. Aquesta tercera part també la llegiré amb curiositat. No tant com Bricall, que és un cas extrem, ni com l'**Ernest Lluch**, que déu-n'hi-do, jo també sóc addicte a la música.

Nota 61

- I el dia de reflexió, **Bricall**, quina música escoltarem? Potser “Der lindenbaum”? És el *lied* de **Schubert** que, en la última pàgina de “*La muntanya màgica*” de **Thomas Mann**, cantusseja maquinalment el protagonista, **Hans Castorp**, amorrat a terra i amb les botes pesants de fang, sota les bombes dels primers dies de la Gran Guerra, la “*festa mundial de la mort*” (“*Vine, company, acosta't/ aquí hi ha el teu repòs*”). Evocar aquest pòrtic literari i musical de l'ominós segle XX no vol ser un gest de pessimisme, sinó de cautela raonable.
- I pels no addictes a la música dita clàssica (cosa que em costa d'entendre), es pot recórrer a “*La roba roja*” (“*posa en el teu cor/un bocí de roba roja*”), cantat per **Joan Manuel Serrat**, el **Gato Pérez**, **Guillermina Motta** i **Pere Tapias**, entre altres. Bona sort.

Catalunya i la llei de la gravetat

Raimon Obiols, 4 d'octubre de 2017

Vaig deixar els meus records polítics en un llibre fet a mà i publicat el 2013, *El mínim que es pot dir*. Pensava aleshores que ja ho tenia tot dit. Després han passat coses que m'obliguen a afegir algunes postdates. Sobretot sobre dues qüestions. D'una banda, la confessió de Jordi Pujol, l'estiu de 2014. De l'altra, els esdeveniments lligats a l'anomenat "procés".

Pel que fa al primer assumpte, no m'hi estendré. La declaració pública del meu adversari en tres combats electorals, en condicions perfectament desiguals, em va disgustar: ara rectificaria quelcom del meu llibre sobre la valoració del personatge, no perquè estigués *in albis* pel que fa al meu antagonista ("*un far-sant genial*", deia el president Tarradellas), sinó per la molta gent que s'ha sentit enganyada.

Això em du a l'altre assumpte, molt més important i urgent: el desenllaç del "procés". També aquí hi ha gent que enganya i gent enganyada. A l'Europa occidental, i per un avenir prolongat, prometre la independència és enganyar; i prometre una independència, no ja low cost, sinó quasi immediata i gratuïta, és una ensarronada monumental. La qüestió no és declarar la independència, sinó que te la declari, que la reconguin. Ni Maduro ni Putin hi estarien disposats; imaginin la UE i la resta de la comunitat internacional.

A Catalunya l'horitzó col·lectiu viable no és "*la Independència*" sinó "*més i millor autogovern*", o, si es vol, "*menys dependència*". És a dir: una via legal, àmpliament majoritària i negociada de manera intel·ligent, per tal de tenir més i millor capacitat de governar-nos i d'excel·lir col·lectivament. En aquests darrers anys s'han produït exactament els resultats contraris.

Fent bé les coses, Catalunya pot volar alt. Tenia raó el sastre d'Ulm, que s'estimbà llançant-se des del campanar de la catedral, brandant unes ales de fusta; i no en tenia el bisbe que, en el poema de Brecht, fa repicar les campanes i

proclama amb pomposa suficiència: *“L’home no és un ocell. Un home mai no volarà!”*⁽¹⁾. Amb el temps, l’home ha volat i de moment ha arribat a la lluna.

Però estan enganyats o enganyen els que diuen que per a volar n’hi ha prou amb llançar-se pel balcó al crit de *“Mori la llei de la gravetat!”*. Poden dir que la meua crítica és un delictes de lesa pàtria. No em fa ni fred ni calor: fins i tot callant me n’he sentit de totes. Per tant, reincideixo: contra la llei de la gravetat es pot volar alt, però no a cop de proclames o aventures. Les emocions, per intenses i justificades que siguin, no serveixen per a obtenir qualsevol cosa.

La política pot ser servidora dels sentiments, però no és admissible servir-se dels sentiments i excitar-los al límit per a enganyar-se o enganyar. Podem admirar el sastre d’Ulm perquè el preu del seu gest precursor el pagà ell; no els altres.

La nostra vida democràtica, d’opinions i sentiments plurals, s’està deteriorant en una batalla d’ indignacions identitàries que pot crear una atmosfera irrespirable i liquidar la deliberació de tot altre assumpte públic durant anys i panys. De manera perfectament deliberada, tant la dreta espanyola com el *“processisme”* ho han alimentat: els dos discursos confrontats aportaven *“peix al cove”*, en termes electorals, als uns i als altres, i servien –no ho oblidem mai– per a tapar la corrupció a Espanya i a Catalunya. Els uns muntant meses petitòries, recollides de signatures i campanyes contra l’Estatut, al crit de *“Espanya se rompe”*... Els altres, prometent-nos el paradís o llançant truculents missatges existencials (el *“rendir-se i acceptar l’ofec de Catalunya, o optar per la independència”* de Jordi Pujol; el *“si ens quedem on som, morirem”*, de Francesc Homs; i així durant anys).

Això ha donat molts vots. Vots crèduls, d’una bona fe admirable. Però ha disparat la intensitat emocional al límit, i la situació s’ha escapat de les mans dels uns i dels altres, generant una crisi majúscula, perillosa, de difícil solució. Potser és per això que, presoners de la situació que han generat, uns i altres endureixin posicions, a cop de testosterona, com si no hi hagués altra sortida que el fatalisme d’una dinàmica destructiva.

La política m’ha ensenyat algunes coses. Ultra el fet que tendim a equivocar-nos

en grup i a rectificar individualment, la principal és que en política cal fixar-se, més que en les intencions i les proclames, en els objectius que s'assoleixen i els efectes que es produeixen (i això inclou, molt particularment, els efectes sobre els afectes). No defenso el “*peix al cove*”, una filosofia cínica que no comparteixo; dic que són els resultats obtinguts, i no els sentiments i les intencions que es proclamen, allò que permet judicar i fer el balanç d'unes polítiques. Les que avui dominen són fatals de necessitat; poden dur a un desenllaç humiliant, tant a Catalunya com a Espanya.

No hi ha tasca col·lectiva més urgent que superar aquestes polítiques, i per a això cal retrobar, en el pluralisme i el respecte, nous consensos majoritaris en una opinió pública pertorbada i fragmentada. “*Catalunya dividida no pot triomfar*”, deia Nicolau d'Olwer. Només amb els qui van voler votar l'1-O i els qui no van voler fer-ho es podran construir a Catalunya noves majories que permetin sortir de l'atzucac.

Equidistància? Potser sí. Però no acomodàcia, sinó de combat: contra la coagulació de les divisions actuals i contra els insensats que ens poden dur al precipici brandant una bandera o l'altra, si no reaccionem a temps.

[1] És tan freqüent, en aquests darrers temps, l'evocació de precipicis i estimballs, que em vingué al cap la balada de Bertolt Brecht i vaig mirar de rellegir-la. Ultra l'original, vaig trobar diverses versions, però no en català. Jordi Font li demanà a Feliu Formosa si havia traduït el poema. Respongué que ho havia fet feia tot just una setmana: potser havíem fet la mateixa associació inconscient.

Aquest és el poema:

EL SASTRE D'ULM

(Ulm 1592)

“Bisbe, puc volar”,
va dir el sastre al bisbe.

“Fixa't com ho faig!”

I es va enfilem amb unes coses
que semblaven dues ales
a l'alta, alta teulada de l'església.

El bisbe va passar de llarg.

“Quines mentides de dir,
L’home no és un ocell.
un home mai no volarà.”,
va dir el bisbe al sastre.

“El sastre s’ha matat”,
va dir la gent al bisbe.
“Era una fanfarronada.
Les ales s’han desballestat
i ell ara jeu estavellat
a la dura, dura plaça de l’església.
“Que repiquin les campanes,
no eren res més que mentides.
L’home no és un ocell.
Un home mai no volarà”,
va dir el bisbe a la gent.

(Bertolt Brecht 1934/Feliu Formosa 2017)

No hi ha dret

Raimon Obiols, 24 d'octubre de 2017

Caldria exigir un jurament a les persones escollides per a una funció de govern públic: un jurament que incorporés la clàusula del "*Primum non nocere*", en català antic "*Primer no noure*", no fer mal. S'hi hauria d'afegir també el principi de precaució: no potinejar a benefici d'inventari amb el material explosiu de les emocions d'identitat; no excitar-les ni confrontar-les per a guanyar vots, beneficis, posicions de poder. Aconseguir-ho no és fàcil, perquè el joc del nacionalisme és una bicoca que permet obtenir suculentos fortunes polítiques i econòmiques, com hem vist a bastament en el nostre país en les darreres dècades.

Els actors principals del conflicte que estem vivint a Catalunya i a Espanya han dut aquesta mena de polítiques al límit i estan causant una gran destrossa. A més, no és una destrucció creativa sinó, valgui la redundància, una destrucció destructiva, infecunda. No fa avançar ni un mil·límetre la causa de les llibertats de Catalunya; ni farà progressar el més mínim la pretensió uniformitzadora del nacionalisme espanyol. Els efectes que es produeixen van exactament en el sentit contrari.

Han tractat d'emmanillar mentalment i emocionalment la gent, tant a Catalunya com a Espanya, en una polarització abrupta i absurda, uns esquemes de confrontació perillosament simplistes, que generen baralles, enemistats i rancúnies, i poden ocasionar desgràcies majors. Han generat un contenciós cada vegada més enverinat que, a més, ens condemna a escoltar o llegir (si no escollim inhibir-nos, i no podem fer-ho), els branda-banderes que es desfoguen discordats, en els mitjans i a les xarxes. No es pot exagerar què en resulta: si hi ha una majoria aclaparadora en aquest afer, és la dels exasperats.

A Catalunya, la fractura de la que vam advertir des de fa anys (no temem tant el "*xoc de trens*", dèiem, com el "*xoc d'identitats*") és una realitat que ningú no discuteix. A Espanya, el vell nacionalisme, que es va batre en retirada acabada la dictadura, ha trobat en aquest conflicte una gran oportunitat vindicativa i torna a emergir amb força; a estadis i balcons, la "*rojigualda*" senyoreja (demanar-nos per què això no es donà en els anys de la tragèdia basca ens introduiria en el

terreny pantanós dels inconscients col·lectius). En tot cas, s'ha expandit un joc creuat i crispat d'acció i reacció, a base de tòpics, estereotips i prejudicis, en un cercle viciós que es retroalimenta. *"C'est l'antisemite qui fait le juif"*, deia Sartre.

Convé, en aquesta situació, respondre al *"Cui prodest?"*. Qui se'n beneficia, d'aquest estat de coses? Sobretot és la dreta espanyola i els poders que li donen suport. Si el PP continua en el govern és gràcies a l'auge independentista. Té raó Milagros Pérez Oliva quan escriu que *"un dels efectes del conflicte català sobre la política espanyola és que ha permès que el PP es mantingui en el poder malgrat la important pèrdua de suports electorals. De fet, si no fos per l'amenaça de l'independentisme, Rajoy ja no seria al Govern"*. *"Ara"*, conclou Pérez Oliva, *"el PP calcula exultant els rèdits que pot obtenir d'una defensa ferma de la unitat d'Espanya. De moment, dels judicis per corrupció ja gairebé ni se'n parla"*.

Que la dreta espanyola tenia decidit des de fa anys trencar el *"pacte territorial"* del 78 em sembla evident, com ho és també que el "Procés" li ha servit, com anell al dit, per a aquest disseny involucionista. Amb l'aplicació del 155, el govern Rajoy es consolida i evita una majoria alternativa al Congrés.

Miren de culminar el seu propi "procés". Presentant el 155, Rajoy va dir que tenia la sensació que *"alguns han volgut premeditadament arribar fins aci"*. És exacte: ja recollien firmes l'any 2006, contra l'Estatut votat en el Parlament i a les Corts, i refrendat pel poble de Catalunya; ja estimulaven la catalanofòbia; ja manipulaven barroerament la composició del Constitucional; ja n'explotaven políticament i electoralment les sentències.

Cal afegir que ho han pogut fer gràcies a l'ajut indirecte i inestimable del "procés". Tot això, s'ha demanat ara un dels seus publicistes, *"l'independentisme ho hauria d'haver previst?"*. I respon: *"Sí, i els republicans del 1931 també haurien hagut de preveure el 1936"*. És una comparació injusta, perquè la primera previsió era de pur sentit comú, mentre que la segona hauria implicat una capacitat de pronòstic quasi miraculosa.

Que el Minotaure (l'Estat espanyol, per usar la imatge d'Enric Juliana) reaccio-

naria humiliat i amb fúria vindicativa era evident des del mateix moment que es feren les primeres passes d'un camí que significava sortir de la legalitat constitucional. Les sessions al Parlament de Catalunya del 6 i 7 de setembre, i l'1-O, van ser determinants. *"Si te'n surts"*, ha escrit un constitucionalista italià comentant-ho, *"o bé has de recular després precipitadament, o bé una de dues: o fundes una nova legitimitat o pateixes les sancions de la que has trencat."*

Un autogovern polític és negociable perquè és graduable: pots obtenir més autogovern, més independència, més sobirania, en funció de la correlació de forces de cada període. La Independència amb majúscules no és negociable: funciona amb l'esquema radical del Si o del No. O l'aconsegueixes o poden fer-te pagar el preu de no haver-hi arribat. Per això, i perquè dividia la societat catalana, sempre hem qualificat el "procés" d'aventura irresponsable.

A Catalunya, els efectes d'aquesta juguesca al tot o res s'estan produint dramàticament, en termes socials, polítics i econòmics. Les nostres institucions d'autogovern estan afeblides i amenaçades. Potser es trobarà en el darrer moment un compromís que salvi mínimament la situació i cal continuar treballant-hi, malgrat els mals averanys.

I si aquests es compleixen? Si cregués que no hi ha altra opció que desistir davant d'un desastre inexorable, callaria, per pudor i per decència. Però crec que és possible un difícil redreçament, amb noves majories, a Catalunya i a Espanya; un redreçament per la llibertat i la fraternitat, contra la imposició de la força i contra les confrontacions caïnites. *"El nacionalisme és la guerra"*, va dir Mitterrand. Fórmula extrema, però encertada: les lluites dels nacionalismes confrontats sempre porten desgràcies. Cal evitar-les, resistir-s'hi constantment i amb fermesa, fins i tot quan dir la veritat no és popular. Deixeu que em desfogui, quan tantes coses per les que hem lluitat durant tant de temps corren el risc d'escolar-se per l'aigüera, i digui: No hi ha dret.

Entrevista a Raimon Obiols: “Rajoy no podrà aplicar el 155, excepte en els seus aspectes punitius”

Entrevista de Teresa Carreras

El Siglo de Europa

27 d'octubre de 2017

L'històric dirigent del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC), exprimer secretari i exeurodiputado, viu entre Brussel·les i Barcelona, segons les setmanes, i segueix sent una veu escoltada en el socialisme català. Si hi ha una majoria clara en la crisi real entre Catalunya i Espanya, afirma, és la dels exasperats, entre els que diu no troba-rse, per cert. Si Rajoy s'ha mantingut al Govern és gràcies a la crisi de Catalunya, afegeix, i assegura que el 155 no es podrà aplicar, excepte en els seus aspectes immediats punitius.

Un significatiu grup d'exdirigents del PSC, entre els que et trobes, ha publicat un manifest sobre el 155. Amb quins arguments?

La nostra posició podria definir-se com d'“*equidistància de combat*”. Estem contra els autors de l'enorme disbarat produït pel foc creuat dels governs de Rajoy i Puigdemont. O, dit d'una altra manera, pels intents d'involució del “pacte territorial” del 78 per part del PP (a partir de les taules petitòries de 2006 contra l'Estatut), i pel correlatiu “procés” que s'ha desenvolupat a Catalunya. Uns i altres s'han prestat mútuament un suport inestimable, i s'han retroalimentat de forma irresponsable, fins arribar a la crisi actual, que sembla un carreró sense sortida. Una cosa que es tendeix a oblidar és que si Rajoy s'ha mantingut al govern és gràcies a la crisi de Catalunya. En altres circumstàncies, el vendaval de la corrupció se l'hauria emportat per davant. La crisi de Catalunya l'ha salvat, tot i que el problema de Catalunya pot acabar sent finalment letal per a ell i per al PP, a menys que canviïn de posició.

Veure en l'horitzó algun canvi en la situació actual?

Caldria exigir als governants un jurament hipocràtic que incorporés el "*primum non nocere*", primer no fer mal, com a precepte fonamental. Si existís, tant Rajoy com Puigdemont haurien de dimitir, per haver portat al límit una confrontació d'identitats, brandant les respectives banderes. Explotar els sentiments d'identitat d'uns i altres ha estat i és una rifa que produeix suculentos fortunes polítiques i econòmiques, com tots sabem o hauríem de saber. Però tot té un límit, i ells l'han creuat amb escreix.

El PSOE ha donat suport al PP en l'aplicació del 155. Com he vist?

La situació actual seria còmica si no fos deplorable. L'article 155 no es podrà aplicar, excepte en els seus immediats aspectes punitius. Poden destituir del càrrec uns dirigents, enviar-los a la presó si les coses van malament. I després? Si seguís aplicant-se, produiria situacions que anirien des d'escenes del tipus "*Sí, primer ministre*" (em refereixo a la sèrie de la BBC) en el millor dels casos, fins a situacions de desobediència massiva, que encadenarien noves sancions repressives. Soraya Sáenz de Santamaría ha evocat un "*mando único*" per a això. Que no els hi passi res. Si van mostrar tanta incompetència per a fer front a la jornada del 1 d'octubre, imagini que succeirà si penetren en aquest pantà interminable.

Alguns dirigents del seu partit han renunciat. Es planteja vostè trencar el carnet del PSC?

Només conec el cas de Núria Parlón, que ha deixat l'Executiva Federal del PSOE, però segueix com alcaldessa i dirigent del PSC. La crisi actual produeix discussions en tots els partits, però hauríem d'evitar més divisions. Ja hi ha hagut prou trencadissa. Nosaltres ens hem limitat a expressar una opinió, que crec que acabarà imposant-se democràticament. Si no, al temps. Els nostres partits no han de ser ni convents ni casernes.

Les posicions del PSOE i del PSC no són exactament les mateixes. Quins són els arguments per què des de al resta d'Espanya es pugui entendre la posició del seu partit?

Des del PSOE s'ha d'entendre que és prioritari que el PSC mantingui el seu enfocament, la seva capacitat per vincular-se políticament i sentimentalment,

no amb una part de la societat de Catalunya, sinó amb el seu conjunt. He dit a vegades que a Catalunya ens hem mogut en els últims anys entre el judici de Salomó i la dansa de Salomé. Ja sap: el perill que el nen (em refereixo a la societat catalana) sigui partit d'un tall per la meitat. El nacionalisme postpujolista (*turbopujolista*, de fet) i l'espanyolisme del PP i de Ciudadanos han fet el seu agost excitant els sentiments d'identitat i fent-los xocar entre si. Uns parlaven de la "*Catalunya catalana*", els altres de la "*Catalunya espanyola*". Haurien de deixar Catalunya en pau. Només el PSC, l'altra esquerra no nacionalista i els sindicats han aconseguit mantenir la unitat civil, que ara està greument en tensió. Un 60% de la població afirma que la situació actual crea problemes de convivència. Cal superar-los i per això el paper del PSC és vital.

I la dansa de Salomé, en tot això?

Figurada, naturalment. No vull ni imaginar-me a Oriol Junqueras ballant la dansa dels set vels. Però, certament, el poderós missatge del "processisme" ha tingut una capacitat de seducció carnal, gairebé eròtica, que ha captivat a sectors importants d'una societat catalana traumatitzada per la crisi, la corrupció i la brutal controvèrsia de l'Estatut votat en referèndum. Les promeses del "procés", comunicades de manera potent i sense escrúpols, han fet vessar tones de salivera anhelant a centenars de milers de persones, i n'hi havia per a això: un "país nou", lliure i just, sense desigualtats, acollit per Europa amb els braços oberts, sense corrupció i tel·lúricament identificat amb la terra. Un paradís, i sense pagar entrada. Hi ha hagut molts enganyats i bastants que han enganyat.

La seva actitud crítica pot significar la ruptura de la unitat de la esquerra a Catalunya?

No es pot trencar el que no existeix, o no existeix encara. Alguns pactes municipals sí que es discuteixen, començant per Barcelona, però crec que, en general, i en aquest cas també, els acords es mantindran. Una altra cosa és, pensant en el futur, la perspectiva de majories alternatives, d'esquerra i centreesquerra, tant a Catalunya com a Espanya. Que comptin amb nosaltres per a això. Res és més prioritari i urgent. O ens unim, o hi ha PP per a llarg.

I la declaració d'independència?

També és un disbarat absolut, un gest més o menys apocalíptic, sense altres

efectes concrets que donar arguments al govern del PP i produir més i més confrontació. La independència no es declara; te la declaren els altres, reconeixent-la, i no ho farien ni Putin ni Maduro. Imagini's la UE i el resta de la comunitat internacional. La CUP i els sectors independentistes més radicals volien entrar en el joc d'una confrontació de llarga durada, amb els corresponents martiris de la causa, la repetició d'actes reflexos de solidaritat internacional com els que es produïen després de les brutalitats de l'1 d'octubre, i el corresponent desgast intern i extern de les institucions espanyoles. És una perspectiva que en el pitjor dels casos podria comptar amb la col·laboració indirecta d'un govern del PP cada vegada més cec i enfosquit.

Es refereix a portar la situació a l'extrem per obligar a la internacionalització?

Impracticable, excepte si les coses derivessin en tragèdia, cosa que podem i hem d'evitar. Però ni així: hauria de ser molt greu la tragèdia per comparar-se amb les del món que ens envolta. Doni una volta mental al Mediterrani i torni a Catalunya: probablement coincidirà amb mi en que en gairebé tots els altres llocs es viu pitjor.

Quina sortida veu?

Rebaixar les tensions, respectar i exigir respecte, votar, reformar la Constitució, donar als xoriços el que mereixen... Si pensés que això no té solució callaria, per pudor i per decència. Però crec que és possible una rectificació que permeti més i millor autogovern a Catalunya i una modernització de l'Estat espanyol, que ha d'assumir d'una vegada per totes la seva realitat plurinacional. El temps històric per a això ha arribat. Després podrem construir fraternitat i obrir un nou cicle per aconseguir, no el paradís a la terra, però sí una realitat més digne i decent que la situació actual, que resulta humiliant per a tots.